

# GAZDASÁGI LAPOK

8. szám.

Megjelenik minden vasárnap

1908. Február 23.

## Gazdák figyelmébe!

Schloesing Theofil világhírű francia agrikultur-vegyész által **Marseille**-ben gyártott egyedül álló védekezési szereit a **peronospora, lisztharmat, fenésedés, sárgaság, fűrtrohadás, szőlómolyok, hernyók, burgonya peronosporája és gyűrűs betegsége**, valamint minden más a mező, szőlő és kertgazdaságban előforduló **gomba és rovar-élősdiek ellen**; továbbá G. & V. Moreels, Gand (Belgium) feltárt **Peru-Guano**, a világ legjobb, legolcsóbb és legértékesebb szerves trágyájának egyedüli vezérképviselése a magyar birodalom területére.

**Frankl Adolf banküzlete**

Budapest, Eötvös-utca 19. (Saját ház.)

Árajánlattal és mindennemű felvilágosítással készségesen szolgálunk.

## Tavaszi trágyázáshoz a Thomassalakliszt

csillag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, min-  
legolcsóbb foszforsavas mű-  
munkákkal és árajánlat-



den növénynek legjobb és  
trágyája. — Kívánatra szak-  
tal készségesen szolgál

**KALMÁR VILMOS**

Budapest, VI., Andrassy-ut 49. sz.

a Thomaspohosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól  
és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárral és  
tartalomjelzéssel van ellátva!

## Hanna vetőárpa,

hegyvidéki, nagyon szép minőség, Léva és Ózd állomá-  
sokról eladó. Készlet 800 mm. — Venni szán-  
deközők mintákért forduljanak

**Grünwald Sándor** irodájához Budapest, Árpád-utca 9.

## Bámulatosan olcsó kerítések!

Hazai gyártmány!

Nem tévesztendő össze a 6 szögletes osztrák gyártmánynyal!

Mezőgazdák  
figyelmébe!



Szőlőgazdák  
figyelmébe!

## HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-ut 48/15

ajánlja kizárólagosan **Hungária sodronyfonatát**, mint a legcélszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeinél fogva feltűnik minden eddig alkalmazott sodronykerítést. A szőlő- és mezőgazdaságra nézve **rendkívül fontos és világszabadalommal védett találmány előnye: Olcsóság! ezélszerűség és könnyű kezelés.**

**Horganyozott vassodronyból készül, (nem kell befesteni):**

körülbélül 5 centiméter lyukbősséggel,

készletben: 1, 1 1/2 és 2 méter magasságban valamennyi dróterősségben,  
3 méter magasságban 1,2, 1,4 mm. dróterősségben.

Sodronyerősség: 1 1'2 1'4 1'6 1'8 2 2'2 2'5 2'8 mm.

Ar □-méterenként: 30 40 50 60 70 80 94 112 132 fillér.

Körülbélül 3x5 centiméter (hosszukas) lyukbősséggel:

készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben, 1/2 méter magasságban pedig 1, 1,2, 1,4 mm. dróterősségben.

Sodronyerősség: 1 1'2 1'4 1'6 1'8 2 2'2 2'5 2'8 mm.

Ar □-méterenként: 48 58 78 88 98 108 128 148 168 fillér.

Körülbélül 1,5x5 cm. lyukbősséggel:

készletben: 1 m. magasságban 1 mm. dróterősségben ára négyzetméterenként 82 fillér.

Körülbélül 10x10 cm. lyukbősséggel:

készletben: csakis 1 méter magasságban.

Sodronyerősség: 2 2'2 2'5 2'8 mm.

Ar □-méterenként: 42 47 57 67 fillér.

Csomagolásért, fűladásért és kezelési költségeket számítatik □-méterenként 1 fillér, de egy küldeménynél legalább 60 fillér.

A horganyozott **tűkésodrony** ára (6 cm. tűketávolsággal) méterenként 6 fillér, melynek alkalmazásával a kerítés tetszés szerint megmagasítható.

Számos elismerőlevél áll rendelkezésre!

Továbbá gyárt és szállít: **körönás gép- és kézi sodronyfonatokat**; oszinos és erős kivitelű **kapukat és ajtókat**, valamint **nyaraló- és lakóházkeríté-  
seket** erős sodronyfonat és kovácsolt vasból. **Föld- és kavicsrostákat, kosarakat, magtár-ablakrostályokat, ökör-szájkosarakat, szikrafogókat, szőlőbogyó-  
rostákat, cséplőgépekbe való gabonaosztályozó-hengereket stb.**

**Arjegyzék ingyen és bérmentve.**

Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

## VALÓDI HAUPTNER

-féle

gyomorosövek,  
orrkarikák,  
herélőfogók,  
fecskendők,

**nyirógépek,**

összes  
állattenyésztési  
cizkék, gépek, ál-  
landóan raktáron.

Arjegyzékkel kívá-  
natra készséggel  
szolgálunk.



„Szegecselhető „CROTALIA“ füljelző. Az orsz. törzs-  
könyvi bizottság által elfogadott legbiztosabb állatfüljelző.

**GEITTNER ÉS RAUSCH BUDAPEST,**

VI. ker., Andrassy-ut 8. szám.

## Törlesztéses kölcsönök földbirtokokra

100.000 koronától feljebb, a pénzügyet szakértője által a helyszínen meg-  
állapított **valóságos** érték 2/3-ig eszközöl a **legkedvezőbb** feltételek mellett  
az e téren a legjobb eredményeket elért alantí czég. Elsőrendű **ajánlatok**  
ismert nagybirtokosoktól. Minden kérdezősködésre megbízható felvilágosítás  
**díjmentesen** nyújtatik. Előleges megbeszélés végeit a czég egyik beltája  
kívánatra **saját költségünkön** utazik a kölcsönt felvenni óhajtó birtokos  
urakhoz. Szükséges okmányok: telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv. Ozim:  
**FRANKL ADOLF banküzlete Budapest, Eötvös-utca 19. sz.**  
(Eötvös-udvar) saját ház. Telefon 25-40.

- 40 négyes fehér-tarka ökör és bivaly ökör fogat és vele
- 50 drb szekér teljes felszereléssel
- 100 „ Sack-eke
- 25 „ turó eke
- 25 „ Howard-borona
- 25 „ henger
- 12 „ vetőgép
- 40 „ szán
- 4 „ garnitura gözecséplőgép
- 6 „ arató-kaszálógép
- 15 pár igasló
- 15 drb kocsí teljes felszereléssel
- 50 „ 1-2-3 éves félvér csikó
- 100 „ berni tehén, bika, üsző, tinó, borju
- 1000 akóra való hordó, kád.

Birka-etetők, saroglyák, mosókádak, szivógépek, szecska-  
vágók, daráló gépek, kukoriczamorzsolók, magtárberendezé-  
sek, egyéb gazdasági tárgyak **eladók.**

Ollár (Zalamegye), 1908. február 15-én.

**Szily Dezső.**

Csoportonként, darabonként vagy  
egészben.



# GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ  
1849-ben.

## MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV:  
Hozzunk mezei gazdaságunkba  
helyes arányokat.

### ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre . . . . .	16 kor.
Fél évre . . . . .	8 "
Negyed évre. . . . .	4 "

### Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ ingyen mellékletével.  
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

### HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.  
Arjegyzék ingyen és bérmentve.  
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden után nyomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

**Telefon: 623.**

### TARTALOM.

	Lap
<b>Szemle.</b> — Y. . . . .	127
<b>Tárca.</b> Az Amerikában élt munkások sora . . . . .	128
A mezőgazdasági érdekviseletről. — <b>Gróf Keglevich Gábor</b> . . . . .	128
A cseléd törvény és a gazdák. — <b>Cz. J.</b> . . . . .	130
A burgonyalevél zsugorodása és gyűrűbetegsége . . . . .	132
<b>Kérdések és feleletek</b> . . . . .	133
Kérdések: Kis pulykák takarmányozása? <b>L. M.</b> — Gyümölcsöt elszóró almafa? <b>L. M.</b> — Dohányföld műtrágyázása. <b>T. Z.</b> — Szőlő trágyázása fahamuval. <b>T. Z.</b> — Kereskedelmi érettségivel lehet-e gazdasági akadémiai vizsgát letenni? <b>T. K.</b>	
Feleletek: A kerti föld vegyelemzése. <b>Biró Gusztáv.</b> — A cseléd szegődés be nem váltása. <b>Dr. Vantsó Gyula.</b> — Mi a komlós luczerna botanikus neve? <b>Kadocsa Gyula.</b> — Mi a nádas-csenkesz botanikus neve? <b>Kadocsa Gyula.</b> — A majeros gazda hanyagsága. — Melyik a legzeleszerűbb székérlámpás. <b>Tengerész.</b>	
<b>Hírek</b> . . . . .	134
<b>Apró szakközlemények</b> . . . . .	135
Mennyi műtrágyát fogyaszt Németország? — Az amerikai gabonatermés értéke. — A zab eltoltválságának ellenőrzése.	

### SZEMLE.

(A gazdasági helyzet. — A gabona áresés és a készletek. — A hadi ló ára és tenyésztési nehézségei. — Kísérletek a kivándorlásnak Délamerika felé irányítására.)

Az ország centralis része is kapott havat, a mely azonban már esővel vegyes volt, és csakhamar elolvadt. Csak a kárpátok előhegyeiben tartja magát kissé a hó. De a tél gyengülésének ismert jele az, midőn a hó már nem tartós. A csapadékra nagy szükség volt, mert emelte a téli nedvességet. Gondoljunk csak rá vissza, hogy tavaly nagyon kevés májusi csapadék mellett a téli bő nedvesség nevelte meg a buzát. A téli nedvesség tehát nagyon becses dolog. Igaz, hogy ezzel a tavaszi munkák kissé később indulhatnak meg. De inkább! A földművelési minisztérium jelentése a vetések állásáról azt mondja, hogy most még nem lehet véleményt alkotni. Teljesen így áll a dolog. A gazdák nagy kinban vannak az ország sok helyén a takarmányzás és az aljazással. Alig bírják áthajszolni a marhaállományt a télen. Valjon meg lesz-e ennek a sok áldozatnak jutalma a megfelelőbb tavaszi árakban?

\*

A vidéki marhavásárokon egy kis javulás mutatkozik. 5%-ra tehető az ökör áremelke-

dés február közepén. Az árak alakulásának törvényei szerint árváuláshoz további előmenetelt kell tennie. A vágómarha sem maradhat jelenlegi alacsony színvonalán. A sok felhízott marha már elfogyott és a felhajtások úgy Bécsben mint Budapesten kezdenek apadni. Elfogyott már a sok vad, megszüntek a házi disznóölések s most már ismét a marhahusra kerül a sor. Nem is aggódnánk egy cseppet sem, ha nem tartanánk a szerb huszbehozatal hatásától. Mint mikor egy duzzasztó zsilipet felnyitnak, és hóbölgve rohan a feltorlasztott víz az alatta levő mederbe, úgy hathat a szerb határ megnyitása is. Tekintve a közös vámterület nagy fogyasztó közönséget, a szerbeknek contingentált behozatala még nem sujtana le tulságosan, főleg akkor, ha ezen contingens ellenőrzése szolid lesz, és azon felül bosnyák kerülővel nem fog becsempésztetni sok contingensen felüli szerb marha és sertés. A megnyitást követő egy-két hónap ártörő hatásától azonban méltán tarthatunk, és hogy a gazdáknak, kik oly nagy erőfeszítéssel teletették át jószágukat, ez nem lehet kedves, azt minek magyarázzuk bővebben?!

\*

A gabnaárak jelentékeny esése a gazdákat most csak másodsorban érdekli, hiszen a gazdáknak kezén levő készletek minimalisak. A malmok csökkentik az őrlést és azt mondják, hogy nincs lisztfogyasztás. Van bizony lisztfogyasztás, csak hogy az lassabb, mint az őrlés. Még egész 5 hónap van hátra s még 30—35 millió métermázsa gabonát, illetve annak megfelelő lisztet kell az ujig elfogyasztani. Hogy ennyi készlete legyen a közös vámterületnek, az hihetetlen. Ennek látszatának kellene lenni. A legjobb esetben szűkösön elegendő lesz a gabnakészlet ujig; de csak a legjobb esetben, mert valószínűbb, hogy külföldi importra szorulunk. A fogyasztó közönség mérsékli fogyasztását, drágább levén a liszt, — de a mérséklésnek is meg van a határa. Fogyaszthatnak burgonyát, kukoriczát, árpát buza és rozs helyett, — de csak bizonyos határig azt is. A végredmény mégis az, hogy 80 millió métermázsa helyett a vetőmagon kívül, 70 milliót mégis csak el kell fogyasztani, ennyije pedig a közös vámterületnek még az 1906-ról felmaradt készletekkel együtt sincs.

\*

A delegációk tanácskozásain a hadi ló ára is élénk tanácskozások tárgya volt. A hírlapi közlések szerint 800 korona átlag lenne jövőre a remonta ló ára. Még így is nem megfelelő ár ez és éppen nem buzdít a hadiló tenyész-

tésre. Nem mondjuk, hogy az Alföld azon községeiben, a hol terjedelmes legelők vannak, ennyiért jó remontát nevelni lehet, de az ország nagy részében a legeltetés szűkös volta úgy megdrágítja a lónevelést, hogy a gazdák még ezen fölemelt árakon sem nevelhetnek jó lovat. Nem, két okból. Először ezt az árat ugy sem kapják meg a gazdák, mert nagy része ezen összegnek a közvetítők zsebébe foly. A direkt vásárlás eddig is nagyon rosszul ment és ezentul sem hisszük, hogy másként menjen. A másik az, hogy a csikóknak természeteszerű fölnevelése közös legelőkön a jövőre sincs tervbe véve. Közös csikólegelők szervezése, még most sem találkozunk az irányadó körök tetszésével, pedig ezek nélkül az ország  $\frac{4}{5}$  részében eleven verű, szilárd inazatu és erős háttas lovakat nevelni nem lehet. Ez az állapot folyton rosszabbodik. Oda fogunk jutni, a hova Németország, Franciaország és Ausztria, a hol külön premiumokat kell adni a lónevelésnek a hadiló tenyésztésére; a gazdálkodás fejlődése ezt okvetlenül maga után fogja vonni és miután ezt előre látni lehet, az intézményeket is ezen átalakuláshoz kell illeszteni, annyival is inkább, mert a tüzérség szaporítása, a gépfegyverek behozatala, még nagyobb igényeket fog támasztani a hadilovak száma iránt, mint eddig támasztott.

\*

A Wiener landw. Zeitung érdekes dolgot szellőztet. Az osztrák napilapok a délamerikai hajószolgálat szervezéséről és annak állami szubventionálásáról beszélnek. Az osztrák kormány előtt két tervezet fekszik. Az Unione és a trieszti szabad hajótársulat, és az osztrák kormány ugy látszik, hogy zavarban van, hogy melyiknek a tervezetét fogadja el. Ezekben a társulatokban a német hajótársaságok is befoglaltatnak, azok a társulatok, melyek az északamerikai kivándorlás megszűnése miatt most üzleteiktől elestek. Ezek most ezen a réven kivándorló szállításra berendezett hajóikkal a kivándorlást akarják Délamerika felé irányítani. És ahhoz még állami szubventiót is akarnak. Egyelőre az osztrákoktól, de a testvériség révén később nálunk is. Az kellene még csak, hogy subventionáljunk kivándorlást előmozdító hajós-társulatokat. Nem volt elég eddig a kivándorlásból? Az osztrák szaklap erélyesen foglal állást ezen törekvés ellen és az osztrák parlamenti köröket igéri megmozgatni ellene. Szívünkől kívánunk sikert tevékenységének, mert sikeres működése a mi javunkra is szolgál.

y.

MAGYAR

Gazdasági és kerti

# MEZŐGAZDÁK

# MAGYAR

SZÖVETKEZETE

legjobb beszerzési forrása

## A mezőgazdasági érdekképviselőtről.

Irtta: Gróf Keglevich Gábor.

### I.

A gazdatársadalom régi óhaját képezi a mezőgazdasági érdekképviselő törvényhozás útján való létesítése. Ennek megvalósítására indította meg a földmivelésügyi miniszterünk az OMGE által, — az összes gazdasági egyesületek bevonásával, — az akcióit. Habár sok esztendőközön keresztül mindenki óhajtott az érdekképviselő létesítését és megvalósítását, annak beltartalma, formája, felépítésének kérdése, — talán a szerfelett szétágazó vélemények miatt, — megvitatás tárgya nem lett mindaddig, míg az OMGE közgazdasági szakosztályának javaslata megjelenén, e széleskörű és a gazdatársadalomra nagyfontosságú kérdés megítélésénél irányadóvá nem vált.

Azon nagybecsű tanulmány, mely a közgazdasági szakosztály elé terjesztett és az abban foglalt felvilágosító adatok sokfélesége, míg a legnagyobb elismerést kell hogy hozzon az összegyűjtőjének, szerzőjének, — nem zárhatja ki a nézetek tisztázására az ily szerény felszólamlások, habár azokban jóindulatu aggályok is hangzanak.

Nem óhajtok kiterjedni az egész javaslat által felöleltre; mert sokban találkozok véleményünk. Az ott felhozott külföldi példákban sok szépet, irigylendőt és nagyot látunk mindannyian; mert ha összehasonlítjuk a mi állapotainkat, a gazdasági előrehaladottság, a fejlettség oly magas fokával, tünik csak ki, mennyit mulasztottunk! És most, midőn pótolni akarjuk az elmulasztottakat, kénytelenek vagyunk a példaként előnkbe állítottakat mérlegelni, vajjon beleilleszthetők lesznek-e azok a mi speciális viszonyainkba már most is, avagy csak a távol jövőben.

Igaz, addig is alapozni kell; de csak alapozni, hogy a jövő már építhessen reája és ne oly nagyszabású kamarákat fessünk magunknak, hol azoknak »üzemi bevételeire« azonnal számítani kell. Ne is törekedjünk oly alakításra, melynek ez főrésze volna. A mi gazdatársadalmunkat sok tekintetben még

nevelnünk kell és előbb tényleges előnyökkel kell a társulás és összetartás erejéről meggyőznünk. Nem a költségek, hanem az egyszerű takarékoság elve alapján; a mezőgazdasági szakismeretek rohamos terjesztésével, általánosításával, hogy a »maradiság« és régi, helytelen megszokottságából minél gyorsabban emeltessék ki. Minthogy mindezeket az érdekképviselő feladatának tartom, rokonszenvesen üdvözlöm az érdekképviselői ügynek a törvényhozás útján való szabályozásának akcióját!

A felépítés mikéntjére, a tervezet strukturájára van azonban némi aggodalmam, mit ma, — a kiforrás stádiumában, — ha megemlítek, az ügy érdekében teszem; nem vindikálván magamnak mást, — ha tévedek is, — csak jóakaratot.

Az OMGE szakosztályának javaslata — mint tudjuk, — az egész ország területét, hogy minden kamarában lehetőleg a magyar nemzeti fölény biztosítottak, — 18 kamarába osztja. Egy-egy kamara taglétszáma 60—120 között változik és pedig:

3 kamara egy-egy vármegyét ölel fel; ugyanis: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyét 88 kamarai taggal; Bács-Bodrog vármegyét 80 kamarai taggal; Torontál vármegyét 80 kamarai taggal. Egy-egy kamarához 13—14 közigazgatási járás tartoznék a r. t. és t. h. városoktól eltekintve.

5 kamara két-két vármegyét foglalna magában: Vas- és Zala vármegyét 74 kamarai taggal; Somogy és Baranya vármegyét 70 kamarai taggal; Fejér és Tolna vármegyét 62 kamarai taggal; Temes és Krassó vármegyét 88 kamarai taggal; Jászkun-Szolnok és Csongrád vármegyét 72 kamarai taggal. Ezeknél 16—25 közigazgatási járás foglaltatnék egy-egy kamarába.

3 kamara három-három vármegye területét kapná: Sopron, Győr és Veszprém vármegye 76 kamarai taggal; Békés, Csanád és Veszprém vármegye 76 kamarai taggal; Szatmár, Szilágyság és Bihar vármegye 114 kamarai taggal. Egy kamarába tartoznék 15—32 közigazgatási járás.

2 kamara négy-négy vármegyével alakulna: Moson, Pozsony, Komárom és Esz-

tergom vármegyék 76 kamarai taggal; Trencsén, Nyitra, Bars és Hont vármegyék 96 kamarai taggal; 16—31 közigazgatási járással.

2 kamarában öt-öt vármegye egyesülne; ugyanis: Zólyom, Turóc, Nógrád, Heves és Borsod vármegyék 80 kamarai taggal; Beszterce-Naszód, Szolnok-Doboka, Kolozs, Torda-Aranyos és Alsó-Fehér vármegyék 104 kamarai taggal; 25—43 közigazgatási járással.

1 kamarában volna hat vármegye: Hajdu, Szabolcs, Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros vármegye 110 kamarai taggal, 33 közigazgatási járással.

1 kamara hét vármegyét ölel fel és pedig: Árva, Liptó, Szepes, Sáros, Gömör, Abauj-Torna és Zemplén vármegyék 118 kamarai taggal, 44 közigazgatási járással.

1 kamarában pedig egyesülne 10 vármegye; ugyanis: Maros, Torda, Csik, Udvarhely, Háromszék, Brassó, Fogaras, Nagy- és Kis-Küküllő, Szeben és Hunyad vármegye 102 kamarai taggal, 38 közigazgatási járással.

A törvényhatósági joggal felruházott városok, egy a rendezett tanácsú városok az illető vármegyék kamaráiba vétettek fel 4—4, illetőleg 2—2 kamarai taggal.

\*

Az év őszén lezajlott pécsi gazdakongresszuson történt rövid felszólalásomban már körvonalaztam, hogy a kongresszus által elfogadott három irányelv mellett, kényszer-társulás, önmegadózottatás alapján, kerületi kamarai rendszer mellett, nem kevésbé fontos és nagy horderejű a belső szerkezet megállapítása is; melyben a mezőgazdasági érdekképviselő hivatott élni, hivatott a gazdaközönsséggel érintkezésbe jutni. Az érdekképviselő szervezése ugyanis csak az esetben felelhetne meg a nagy magyar gazdatársadalom óhajának és várokozásának, ha e társadalmat teljes nagyságában, teljes egészében tevékenységre készítette, a mezőgazdaság összes ágait egy adminisztrációs, mint körébe utalt ténykedéseiben felelőlné és az általános érdeklődést felkeltve, ügyeik kezelését és elbírálását önmagukból kialakult szervekre bizza. Így felkarolva az összes érdekel-

## TÁRCZA.

### Az Amerikában élt munkások sora.

Mutatvány *Löhervé Andor* »Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás« című művéből.

### II.

New-Yorkban egy font csirke a hordóból, a hol beleivel áll, levágva 20 cent, vagyis 1 K. Ohióban a hus olcsóbb, mint New-Yorkban. Nem vonom azonban kétségbe, hogy más államokban, a hol a bevándorlók nem lepik el tömegesen az egyes városokat és ipari telepeket, mint ez New-Yorkban és közeli környékén történik, a viszonyok jobbak és egészségesebbek s hogy ottan jobb kereseti és megélhetési viszonyok is vannak. Általában ezen vallomásokból megállapíthatónak látszott, hogy Amerikában, főleg mert bevándorlottakkal azon nehéz és különleges munkákat végeztetik emberi erővel, a mire az amerikai munkás semmi áron nem vállalkozik s a mire még a gyárban gépberendezésük nincsen, első sorban az óriás erejű, mondjuk atléta embereknek adnak munkát, de ezen munka aztán olyan nehéz és megérőltető, hogy a gyengébb, véznább munkás azt csak teljes erőmegfeszítésével bírja elvégezni, minő például 50—75—100 kgr.-os vasdaraboknak, husnak, zsákoknak stb. a

vállon való felvitele a magasabb gyári helyekre, vagy a műtrágyás, nehéz, maró és bűdös zsákok czipelése, átrakása s más ezerféle hasonló nehéz és feltörő munka, a hol az izzadás a rogyásig megy a nagyon nagy melegekben. Ezeknek a bérét azonban nem kapja a gyengébb munkás, a kik könnyebb munkákat végez, hanem csakis kisebb béreket kapnak és ezért *nem szabad arra építeni, hogy János is kapott 1.50 dollárt, Pál pedig 2 dollárt vagy többet is, Pista pedig csak 75 centet*; s így az, a ki nem próbálta és tapasztalta ki a munkát, hogy az is ugyanannyit kapjon, mint a másik munkás kapott.

Fiumében a kivándorlási irodában heteken át együtt dolgoztam a tisztviselővel és így az ő szíveségük révén is több visszatértem és ismét Amerikába kivándorlóval volt a tanyán, a pénztárnál alkalmam beszélhetni, hogy a valót az amerikai viszonyokról tőlük, saját szájukból is halljam.

*Frank Kanetné*, szatmármegyei Sájából, öt évig volt kint New-Yorkban, a hol nem mint munkás, hanem mint vállalkozó varrónő és üzlettulajdonos három leánnyal dolgozott női ruhákat s így hetenként 15—16—20 dollárt keresett. A leányoknak 6—8 dollárt fizetett hetenként. A jobb kereseteket is hűen közlöm.

*Possert József* Bácsmegeyből, mint műszerész-munkás dolgozott kint Philadelpiá-

ban, a hol állítása szerint, — a mi majdnem lehetetlen — 50—55 dollárt keresett hetenként, a hol egy és fél év alatt mégis csak 2500 forintot vagyis 5000 koronát tett félre. Ez óriási nagy és igen kecségetető keresetnek tünik fel. Egy évben tehát átlagban 52.5 dollár szorozva tizenkettővel, kitesz 2730 dollárt, ezt 5 koronájával számítva, tesz egy évi keresetképpen 13.650 koronát, a mihez hozzáadva a másik félevesi kereset 6825 koronában, tesz a másfélévesi kereset 20.475 koronát, ha ebből mégis csupán csak 5000 koronát tehetett félre, akkor a másfél év alatt került az ő ellátása és élelme s a többi kiadása 15.475 koronába, vagyis egy évre 10.000 koronába. Nálunk egy miniszteri osztálytanácsos kénytelen 5000 forintból megélni családotul. Ezen bementés sehogyan sem érdemel hitelt, mert hiszen lehetetlen eredményekre vezetne.

A mi Possert Józsefünk azonban ma is csak a régi bácskai, egyszerű sváb, a kin ugyan nem látszik meg, hogy olyan gavalér, ügyes legény és kitűnő szakmunkás legyen és hogy olyan urasan élt volna. És mostan jön a csattanója: hogy ezen sváb legénynek már 500.000 forintot ajánlottak itthon egy műszerész-gyár felállítására, ő azonban egy millió forinttal, vagyis két millió koronával akarja a gyárat felállítani és ezért ment ki újra Amerikába. Possert

teket, — a hatalmas, erős és belső életében nagy tevékenységet kifejtő gazdatársadalmat, hivatásos és hivatalos organizmussal is ellátja.

Ha azonban a kamarák csak mint központok a kamarai székhelyen fungálnak oly széles alapépítkezés nélkül, hogy gyökereik le nem nyulhatnak abba a rétegbe, melyek elhagyatottságukban a haladás segédeszközeinek leginkább híjjával vannak, — a kiscgazdák, a községi telkesgazdák, birtokosok rétegébe — kérdés, megfelelhetnek-e feladataiknak? Ha az ország gerinczét képező földbirtokosok százezrei, daczára a kamarai illeték reájuk rótt évi terhének, a munkabani részesedésből — az öntevékenységből kizártnak és összes jogaik csak abban kulminálnak, hogy kamarai tagot 3 avagy 5 évenként egyszer választanak, — remélhető-e, hogy a kamarák eredményes működést fejthetnek ki?

Szervi összeköttetésben érzeni-e magát a vidéki gazdaközönség a kamarával csak a ritkán nyilvánuló választások által? Azonosítja-e majdan magát a kamarával, ha saját otthonukban, községük- és járásukban nem lehetnek ezzel szervi összeköttetésben?

Feltételezhető-e a közérdeklődés a közügyek miként való kivitelénél? Azonosítja magát a kamarai ténykedéssel s örömmel, — vállvetve igyekszik-e az előforduló akadályokat legyőzni az a gazdatársadalom, mely eddig is, sajnos, a széttagoltságában és nagyfokú indifferenciájában, az együvé tartozás érzelmében annyira hátra volt és van, — ha az érdekképviseleti szervezet nem úgy alkottatik meg, hogy általa az egész gazdatársadalom egy szerves egészévé tömörítették?

Ma már minden társadalmi réteg a minden vonalon és részeiben is jól kiépített szervi összeköttetést biztosító szervezetek erős »védő bástyái«, olykor »korlátai« közre törekszik. Lehetetlen tehát az, hogy éppen a mezőgazdák érdekképviselete, — egy látszatra tetszetős oly kerületi kamarákban érvényesülhessen, melynek kellőképpen és minden vonalon önmagából kialakult szervezete nem lévén, lefelé nem is lehet érintkezése éppen azokkal, kiket képvisel; kiknek érdekeit lenne hivatva észlelni, védeni, irányítani. Ha pedig határo-

zatok kiviteléről van szó — vagy azok végrehajtását kell eszközölni — az OMGE javaslata szerint egy szabad társuláson alapuló gazdasági egyesületet kell keresnie — a mi nincs! A tervezet szerinti kamara tehát a végrehajtásra képtelen; nem lévén se keze, lába, semmi élő szerve, mely a kivitelre a periferiákra képes volna átadni és az érintkezés közvetlenségében megvalósítani. Hiszen, ha ma a gazdasági egyesületek és körök elegendő számban volnának, nem kellene a kamarai rendszer, melybe tudottan a kényyszerűség kerget bele!

Ennek orvoslására ugyan felhozott, hogy »alakítsanak gazdasági együletet, erőset, avagy minden községben gazdakört és így erre lesz reá bízva a kivitel«. Könnyű ezt mondani, — de tessék megalakítani! Ettől ma már nagyrészt el is vagyunk késve, mert a falu népe már le van foglalva, hol politikai, hol olvasó, polgári körökkel, melyek féltékenyek tagjaikra és gazdakörökre való átalakulásuk csak nehézkösen megy előre, mert ezek féltve önállóságukat, minden újabb tömörülés kezdeményezésének ellenzói. Még kisközségben megy az átalakítás, de lassan; nagyközségekben azonban 3—4 rivalitások kör is van, hol »a felvégiék« az alvégiékkal »állandó hadi lábbon állanak, vagy megfordítva; avagy egyesek önkénykedése szétrobbant minden szabad társuláson alapuló tömörítést. Vagy pedig, mi leggyakoribb, egyeseknek érdeke ellenében van az, hogy a község lakói a társulás által tömörítettessenek. Az ily efemer együletek különben csakis tagdíj fizetésén alapulva, — jogosan nem is képviselhetik az érdek képviseleti tagokat, kik tulajdonképpen az erő kifejtéshez az anyagiakat adják.

Mindennapiak a panaszok, de érezzük is, hogy a gazdaközönségünk saját érdekét illetőleg oly »nemtörődömséggel« tartja magát távol onnét, a hol önmaga lehetne irányító. Ha a felszinnél mélyebbre tekintünk, méltán kereshetjük azokat a helyeket, hol tömörülhetnének és megnyilatkozhatnának. Van-e egy organumunk a községi képviseleten kívül, hol a gazdák, mint érdekeltek, az ügyekben jóakaratu információt szerezhetnének. Az a szegény községi jegyző óriási elfoglaltságával,

phisikailag képtelen mással is foglalatostkodni, mint a bőven előirt hivatalos ténykedés tömegével és így népével való foglalatostkodás csakis a hivatalos ügykörre szorul.

Ezért elkerülhetetlennek látszik tehát, hogy azok, kik az érdekképviselet anyagi terheit viselik, választás útján alkossák meg az érdekképviselet szerveit és első sorban annak községi szerveit. Minden község (esetleg több kisközség, a hol a viszonyok ezt így kívánják) a saját maga gazdaközönségéből válasszon és állítson saját magának egy gazdák tanácsát (vagy községi gazdaelőjárókat) meghatározott nagyobb számban, mely a község mezőgazdasági ügyeit éber szemmel kíséri, a kamara által hozzá utalt ügyeket végrehajtja és saját ügyeiben a kamara intézkedését kikéri.

Az OMGE által kontemplált közvetlen választás nem fedi a fentemlitett óhaját. Ez alapon ugyanis a birtokosok, kik érdekképviseleti illetéket fizetnek, direkt választásnak bár tagokat a kerületi kamarába, de ez csak egyes személy lévén, kérdés, hogy ennek munkássága, személyi tulajdonai elegendők-e a közérdeklődés széleskörű intézkedését létrehozni? Továbbá e direkt választás esetében megtörténhetnék, hogy a szélső elemek terrorisztikus eljárásával, a mai téveszmékkel szaturált vidékeken, — hol szitják a vagyonsabb elem, a »kaputosok« elleni gyűlöletet, — a választások oly megbizhatlan, turbulens elemeket fognak felkarolni, melyek nem alkotni, hanem rombolni fognak a gazdatársadalomban.

Pest vármegye gazd. egyesületét is bizonyára ezen indok vezette, midőn az érdekképviselet kiépítését a közvetett választás útján javasolja és pedig úgy, hogy a községi választók ne egyenesen kamarai tagokat válasszának, hanem csak az illető községben egy gazdátanácsot, kik önmaguk közül delegáljanak a járásuk bizottságába megállapítandó 2—4 tagot, a szerint, a hány község van egy-egy járásban. A községek delegáltjai, az ide utalt vármegyei küldöttekkel képeznék a járási bizottságot s a járási bizottság választaná a kamarai tagokat.

Ily szervezettel a fentemlitett aggodalom

ezen adatait sem tarthatom elfogadhatónak. Itt látjuk az amerikai vállalkozási szellemet, a hol csak gondolni kell egyet s megvan az elérhetetlen ábrán és képzelem, a mely azután magával ragadja az ő hősét s fut mint a gyermek a pillangó után, míg végre a gödörbe esik. Más néven ez azon amerikai »svindli«, a mi az »embereket a mai időben annyira lázba hozza, vagy pedig ez is egy fizetett, titkos ügynök. Délbáb-képek ezek nagyrésztben s a mikor meg akarják fogni, akkor látják csak, hogy messze állanak a valótól s a nép, a könnyen hívő nép még sem ábrándul ki, hanem hisz vakon és fut a kósza hir után. Az államnak, a kormányának a legelső feladata polgárait az ilyen csalódásoktól, az ilyen ábrándok után való futástól s annak veszedelmétől megóvni, megmenteni, mert hiszen összesen másfél millió kivándorlottról kell már beszélnünk és gondoskodnunk.

Hallgassuk végig a többiek vallomását is.

Rátz Péter Ó-Pécskáról Cincinnátiban, a kőművesek mellett dolgozott 6 hónapig 1.75 dollárért 9 órát naponta, azután a vasuton dolgozott szintén 1.75 dollárért ősszel, mert nem volt már munka; azután az áruátrakásnál dolgozott 1.50 dollárért 3 hónapig és tavasszal ismét a kőművesekhez ment 1.75 dollárért. Egy év alatt összesen 600 frtot takarított meg, a midőn élleme nem került

havonként csak 60 koronába, vagyis naponta egy forintba, de ebéd nem volt sohasem, hanem csak hideg étel a tarisznyából és csak a vacsora volt meleg úgy, mint a bányászoknál.

Virág Mihály Debreczenből, Ohio államban 7 évig volt kint a szénbányákban, a hol ha jól ment, 10 métermázsát tudott kidolgozni, a miért 4 dollár 50 centet keresett. Ohio-ban van ma a legmagasabb bér a szénbányákban, mert a legtisztább szénben dolgoznak. Anynyira vitte, hogy Ohio-ban 86 acre nagyságu birtokot, farmot vehetett, 2 angol mértföldre a vasutól, a miért 1000 dollárt fizetett, a miből 50 acre szántó, 22 acre legelő és 14 acre erdő. Az egész birtok hegyes, de a földek fennsikon fekszenek. A földeket már trágyázni kell, a legelőt minden ötödik évben fűmaggal kell bevetni. Leginkább csak tengerit termel, a miből egy acre 20 métermázsát terem, de nem úgy művelik mint nálunk, hanem féltetten vágják le a szárazástól s úgy rakják gúlakba s ha etetésre kerül a szár, akkor szedik le a csövet. A rövid, lófogú tengerit termelik s lókapával mivelik meg, de három-négy szál van egy fészekben. A birtokot ősszel veszi át s ma 75 dollár a birtok bére, vagyis a befektetett tőke a földbirtoknál így 7.5%-ot hoz. Az erdő fáját felében dolgozzák fel a fűrészgyárban, a hol még mintegy 550 darab derékvastagságu amerikai diófa és tölgyfa van, mely-

nek darabja megér szerinte 5 dollárt, a mikor maga ezen 550 darab fa értéke már 2750 dollár volna, a mi a vételért már 1570 dollárral haladna meg. Ugy látszik, Virág Mihály tulbecsülte az ő fájának az értékét, vagy pedig annyira nincsen vevő a farmra, hogy ilyen vételeket lehet tenni. Az erdő fiatal fáját meghagyja s egyébként az erdőt a jószág járja. A birtok talaja sárgás, homokos nyirok, 1—5 méter mély termőréteggel. Két lóval 50 holdat bemunkál. A jó ló ára 100 dollár darabja, a tehén, yersai faj, szarvatlan, jó tejelő 25—50 dollár, a sertés, polland fajú 13—14 dollár, a juh darabja 2 dollár, 400 dollár kell az állatállományra. A birtok adója 6 dollár. Az ügyvéd került két nap 6 dollárba s a többi költség volt 2.5 dollár a birtok vételénél. Van 30 darab alma- és cseresznyefája. Háza megér ma 300 dollárt, ha új tetőt kap. Egy új ház 400—450 dollárba kerül, 2 szobával s konyhával.

Ime mindjárt egy példa hogy nem csupán az amerikai hanem a kivándorolt munkás is átmege a farm-életre bárha az üzleti-leg nem olyan jövedelmező.

Ténai Ferencz Veresmartról Szabolcs megyéből 1904-ben ment ki s 2 és fél évig volt Amerikában s Pennsylvániában 15 hóig a vasolvasztásnál, a hol 1.75 dollárt kapott csupán a rettentően meleg, és sok vigyázatot

**Szivattyúk és Mérlegek** Különlegességi gyár: **GARVENSWERKE**  
Központi igazgatás:  
Bécs, II., Handelsqual No. 130.  
Városi mintaraktár. Garvens W.  
Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

elesnek, mert a járások paralizálnák az esetleges terrorizmussal létrejött eredményeket s feltételezhető volna minden körülmények között az, hogy már a kamara járási szervébe is oly egyének kerüljenek, kik magasabb intellektuális képességgel bírva, csakis előnyére lehetnének a nagy gazdatársadalomnak!

A községi gazdatestületek és tanács kialakításánál pedig a legtöbb adót fizetőknek, — virilistáknak, — a most élvezett jog biztosítandó lenne. A sokaktól perhorreszkált virilizmus fentartását ugyanis ma éppen az érdekképviseletnek léterdekében valónak tartom, mert garanciát a jövő esélyeiben csak a földbirtok konzervatív jellege adhat. Erre van kint a vidéken, — a periferiákon, — a községekben a legnagyobb szükség, hogy ott az érdekképviselet legsőbb szervében — a községi gazdák tanácsában — támaszt nyerjen a lakosság, a gazda- és birtokososztály, a terrorizmus és szabadosság tulkapásai ellen. Ma, midőn már annyi szakszervezet létesült, — sajnos — kell, hogy minden községben ezek ellenében egy ilyen, a birtokososztályt együvé tartó szerv létesüljön, mely a haza- és vallásellenes tanok behatásai ellen, ha teljesen meg nem is tudja már óvni és ettől megmenteni, de hazafias és magyar érzület nyílt védelembe veheti. Így lenne hívó menekülnie a védelemben szegény és ügyetlennek a lelkét és hazafias érzését tendenciózusan aláaknázó tévtanok elől. Hol őt felvilágosítják és megerősítetik honszeretetében; hazájának fogalmát, évezredes történelmét el nem hazudják és ferditik; hol támaszt és pedig nyílt támogatást, felvilágosítást nyerhet, úgy lelkét mint hitét, társadalmi nézetét ostromló lelketlen izgatások ellenében. Így tudni fogja tájékozni magát, nem éri teljes elhagyatottságát, tudja hová tartozandóságát és az érzelem egyenességével fog csatlakozni azon társadalmi és gazdasági irány megvalósítóhoz, kik a kamara útján őt az erkölcsi és anyagi jólétben emelni törekcsenek.

Ma, midőn a gazdasági egyesületek népies előadásokat vagy felolvasásokat tartanak a vidéken, a hivatalos apparátus erős közbejötté alig tud elég érdeklődőt összehozni, mert a mi népünk, ha nem bizonyos abban,

hogy »ott helye van«: meghívást vár. Ha azonban tudni fogja, hogy most az érdekképviselet törvényhozási intézkedéssel jogosított, sőt köteles is az ő általa megválasztott, ősmert, helyi organumának hívására ott megjelenni, örömmel fog tanulni és ismereteket szerezni. Az ily községi szervezetek létesítésével megeremtetik az az érintkezési pont, melyet eddigelé nélkülöztünk s viszont meglesz a módja adva annak a direkté és állandó érintkezésnek, mely az összetartozandóság érzetét feljleszti.

Aggályosnak látom tehát azt, hogy az OMGE javaslata szerint az érdekképviseletnek a községekben semmi hivatalos szerve nem lenne. Erre szolgálnának ugyan a majdan az önkénytes társulás mellett alakítandó gazdakörök; de minek erre várni? midőn a helyzet maga kínálja önmagában a megoldást és midőn látjuk, hogy ily gazdakörök fönnállása csak egyes egyének ügybuzgalmához van kötve, s fönnállásuk nem állandó s tagjainak létszáma állandóan fluktuál.

Az iparkamarák szervezetében e hivatalos községi organum megvan az ipartestületekben, melyek a helyi viszonyokhoz mérten saját ügyeikben kezdeményező, békéltető, sőt büntető jogkörrel is fel vannak ruházva.

A törvény által előírt — de sok helyen csak a papiroson maradt — járási mezőgazdasági bizottság életre hívása igen helyes és üdvös, de a gyakorlatban ez önmagában nem elegendő, mert kevés egyénből áll s így alig funkcionálnak kellőleg. De nem is tétélezhető fel, hogy ez a 8—10 egyén, ha eddig sem működhetett, ezután több ideje és nagyobb odaadása, szorgalma lesz, különösen oly nagy járásokban, hol 20—30 község is van.

Ezen mezőgazdasági bizottságoknak kellene véleményem szerint a kamara járási szervét képeznie, de lényegesen kibővítve úgy, hogy az a községek (gazdatanácsának) delegáltjai, a vármegye kiküldöttei, a járás közigazgatási főnökei és a járásban levő szabad társuláson alapuló speciális egyesület, avagy szövetkezetek delegáltjaiból alakíttassék meg.

A járási bizottságokra tehát feltétlenül szükség van, mert ezek lennének közvetítők a kamara és községek gazdatanácsa között.

Hányszor jönnek ugyanis elő a központokban oly kérdések, oly véleményezések, melyekre csakis az illető járások tudnak határozott és mérvadó feleletet adni. Ezen szerv szükségessége éppen abban rejlenék, hogy a közigazdasági lokális ügyek általuk a helyi viszonyok és gyakorlatnak legjobban megfelelő elintézését nyerhessenek.

A járási kamarai bizottságok a vezetés, irányítás, felvilágosítás és megnyugtatás óhajtott érdekét képviselve, megalapoznák a társadalmi, közigazdasági megerősödés útját.

A fentiek szerint megalakított járási szervek (járási kamarai bizottság) választanák meg tehát a kerületi kamarába, a központba a kamarai tagokat a fent kifejtett okoknál fogva és nem direkté a községek. Így ezen szervezet által állandó kontaktus biztosítható a gazdatársadalom legtávolabb eső részével is és az érdeklődés állandóan fönn is tartható. Viszont a kamarai tagok ily módon való választása biztos garanciát nyújt arra, hogy a járás a legképeesebbeket, legmegfelelőbbeket fogja saját kebeléből kiküldeni a kamarába; míg a községi választások erre kilátást nem nyújtanak. A választások megejtése sem lenne oly nehézkes, mintha a községek direkté választanának. A községi és közvetlen választásokkal ugyanis csak új anyagot adnánk a korteskedésre, — mert négy-öt községnek kellene legalább egyre szavazni, hogy szavazattöbbséget kaphasson. Vagy pedig oly érdeknélküli, választásnak titulált expediens lenne az egész kamarai tagválasztás, hol megjelenik egy-két szavazó és kinevezi »a bizalommal kitüntetett«.

(Folytatjuk).

### A cselédtörvény és a gazdák.

Azok köréből, a kik a cselédtörvényt megalkották, vettük a következő cikket:

Eddig jobbára csak szocialista oldalról emelkedtek hangok az új gazdasági cselédtörvény ellen. Onnan piszkolták a derestörvényt, a mely a népboldogítók szerint a személyes szabadság sulyos megsértése, a cselédek szent sztrájkjogának elkobzása, a jogrend felforgatása, a jobbágyság, a sötét

igénylő nehéz munkájáért. Innen Pittsburgba ment szintén a vasolvasztóba, ott is csak 1.75 dollárt kapott, a hol 2 és fél hónapig dolgozott s innen jött haza, míg azelőtt már dolgozott itten 9 hónapig s csak úgy kaphatott ujonnan munkát. Carteretben 3 hónapig nem dolgozhatott, mert nem tudott munkát kapni, pedig egy hercules természetű, szálás, erős ember. Bevallása szerint is nagy erő kell az amerikai munkára, hogy általában mindig bírja a munkát, mert ha egy hétig nem dolgozik, egy havi kenyere hiányzik, a mit azután a dologtalan időben keservesen érez meg. Nagy erő kell pedig a különösen nehéz munkákhoz. Ő ugyan 1000 frtot küldött haza a családjának, de 6 gyermeke van itthon s most, hogy mennyi maradt belőle, attól függ, hogy hogyan gazdálkodtak vele. A hajón most 150 frtot hoz magával. A mint reá nézek, azt mondom neki: »Ferencz, mikor öszült meg maga?« »Hát bizony mostanában, volt beismerő válasza. Szeme is meggyengült a tüzes forróságban, a mikor folyton a szikrázó vastömböket kellett nézegetni és azokra vigyázni. Ő is megerősítette, hogy a gyenge erejű ember 1.20—1.25 dol-

lárt kap, de az is megcszik minden nap 32 cent ára hust, ha telik; ruhára kell 3—4 dollár, de az is csak hitvány amerikai pamutmunkásruha, a milyent az amerikai nem, hanem csak a mieink és a kulik viselnek, cipőre is kell 2 dollár és itatra, abban a rettenetes hőségben 4 dollár. Ez 20 dollár havonta; a lakás 12 dollár; ez már 32 dollár s 25 napon át megkeres 35 dollárt, marad neki 3 dollárja havonkint. De ennek is van ezer helye. Tehát ha 3 dollárt, 15 koronát takaríthat meg havonta, 12 óra az csupán 180 korona. Nyíltan beismerte, hogy Amerikában senkire sem lehet támaszkodni, mert még a testvér sem ad a testvérnek pénz nélkül egy falatot sem, sőt még az apa is burdot fizet a fiának. Ebből a vallomásból és tényből is világosan megállapítható az Amerikában élő kivándorlók üzleti szelleme, a hol a »burd« vagyis szállásadás és ellátás egy külön üzletág s így ez is közrejátszik, hogy annyi amerikai koma, sógor, unokatestvér, vő, meny, após s mostohatestvér szerepel a kivándorlóknál, a kik ezektől kapják a kihívó leveleket s ezeknek a címére utaznak és ezeknek a címével vannak ellátva, másként New-Yorkban sem

eresztenék be, de itthon sem veszik fel a hajóra, a kik így szereznek maguknak kvártélyost és kosztost, a kik nekik a lakásért 9—12 dollárt, a havi ellátásért 12—14 dollárt fizetnek, összesen 21—26 dollárt, a mi 105—130 korona. Ha pedig egy család 6—10 ilyen komát láthat el, már a saját háztartása és ellátása biztosítva és ingyenben van. A kinek így sikerül magát megszédni, az azután üzlet után néz, de akkor már Amerika az ő hazája. Ezek azután többé nem küldenek haza pénzt.

A szállásadás, tehát mint a kivándorlást legjobban előmozdító okok egyike szerepel, s főleg a haza írott levelekkel ezt célozzák.

Igy érthető meg, hogy a komához és sógorhoz írott leveleknek mi egyik tegfőbb indító oka, a mit a mi parasztunk itthonról persze megítélni nem tud és nem bír, mert ő benne is él a vágy éppúgy nagy keresetre tenni szert, mint a miképpen az ő komája, sógora vagy ismerősének ellenőrizhetetlen vagy megfizetett leveléből látja, hogy az naponta 1.25 dollárt, vagyis 6 korona 25 fillért, vagy 2 dollárt, azaz 10 koronát, vagy 5 dollárt azaz 25 koronát keres, a mitől azután úgy a fejébe száll a vér,

**Tavaszbuzza . . . . . á K 30**

**Tavaszcsozs . . . . . á K 30**

**Hannaárpa . . . . . á K 22**

**Duppauai zab . . . . . á K 24**

**Tavaszbükköny . . . . . á K 17**

részben Budapestről, részben vidéki állomásokról szállítva kitűnő minőségben kapható

**HALDEK**

magnagykereskedésében

József főherceg ő cs. és kir. fensége udvari szállítójánál.  
Budapest, V., Bálvány-utca 6.

középkor visszaállítása. Most már szerencsésen elérkeztünk oda, hogy gazdatársaink is beállanak a szocialista kódobálók közé s szeretnék visszacsínálni az új törvényt. Pedig az legkevésbé sem ró új kötelmeket a szerződő felekre, hanem részben az 1876. évi XIII. t.-cikk rendelkezéseit, részben az összes humánus gazdáknl régóta életben levő szokásjogot kodifikálta s ezzel érvényre emelte a földm. miniszternek azt az alapelvét, hogy ő nemcsak a gazdák, de a cselédeknek is minisztere s Magyarország egész földmívelésügyét hivatott istápolni, a miben a gazdasági cselédek is benne vannak.

Olyan szocialis törvénnyel, a mely a szerzett vagy ilyeneknek vélt jogokkal való visszaélést lehetetlenné teszi, sehol a világon nincs megelégedve az érdekelt feleknek az a része, a mely a visszaélésből hasznot huz. Ha tehát a sztrájk tüzenél szalonnácskájukat piritó népvézerek s a patriarchális pofonokért sóhajtozó gazdák uni sono visszasírják a régi törvényt, ebből csak az az egy következtetés vonható le, hogy a cselédtörvény megtalálta a helyes középút.

A »Gazdasági Lapok« legutóbbi számában egy gazdatársam bíráló tárgyává tette az új cselédtörvényt. Eltekintve általános elme-futtatásaitól, a melyek bármely »jogi elmélettel czifra szerszámú paripán« nyargaló professzornak becsületére váltak volna, több oly konkrét vádat emel az 1907. évi XLV. t.-cikk ellen, a mely igen alkalmas arra, hogy gazdáinkat helytelenül informálja a törvény szellemét és egyes intézkedéseit illetőleg.

Mindenekelőtt a törvény szövegezését kifogásolja, hogy az nem világos, hogy nem elég tömör. Mintha valamelyik középiskolai önképző-kör vita-ülésén volna. Ott szokták ezt a szempontot behatóan és kellő hangsulylyal tárgyalni. A cselédtörvény jogokat kodifikál s a konkrét esetek elbírálását fölötté megnehezítené, ha már a jogirodalomban meggyökeresedett s a judikaturában határozott jogkövetkezményekkel kapcsolatos terminusz tehnikuszok helyett népies szólásokat használt volna a törvényhozás. Lehet, hogy ezeket a cseléd egy hallásra megértene,

de a bíró munkáját a kifejezés lazasága, tág értelme, fölötté nehezé és bizonytalanná tette volna. Különbén a törvény ott, a hol ez a jogi érthetőség rovására nem megy, tényleg világos, tömör és magyaros, azt csak az a srófos eszű cseléd nem érti meg, a ki a kibuvóknak mindenféle nyílását meg szokta próbálni. Egyébként, ugy tudom, a miniszter gondoskodott a törvény népies magyarázatáról, ezt ingyen, vagy csekély költségért bárki megszerezheti, s bizonyára nem a törvény szövege, hanem ez a teljesen népies nyelven irt magyarázat fog a nép kezén forogni.

Hogy a törvény nem máról holnapra, kapcsolva, bizonyos terror hatása alatt készült, azt igazolja az a garmada kérvény, a melyet az egyes gazdasági egyesületek, törvényhatóságok, gazdakongresszusok, a törvényhozáshoz és a földmívelésügyi miniszterhez intéztek a cselédtörvény módosítása érdekében. Sajnos azonban, hogy sok embernek igen rövid az emlékező tehetsége s feledi, sőt ócsárlja ma azt, a mit tegnap szívből óhajtott és esegve kért. Hogy csak néhány példát említsek, maga az *CMGE emlékirata is elejti* a rendbirságot s az a törvényjavaslatból Návay Lajos nagybirtokos indítványára, töröltetett. Ép így a törvény 35. §-ában foglalt azon intézkedést is, hogy *a gazda tartozzék* a hatóságnál az eljárást megindítani, ha a cseléd a visszatartásba bele nem egyezik. *a nagyváradi gazdakongresszus proponálta.*

A »magánjog szent berkeinek meggázolása«, »a gazda nyakába akasztott koldustarisznja« mind oly ismert frázis, a melyeknél, ha a gazda szó helyébe cselédet teszünk, a »Népszava« szótárának szingazdag pompája tárul elénk. A frázisok beigazolását azonban korántsem pótolja az a körülmény, hogy mindkét oldalról buzgón kolportálják.

A gazda köteleseinek taxatív felsorolására épen a gazda érdekében volt szükség. Így ő is, a cseléd is tudja, hogy mivel tartozik utóbbinak. A törvény első tervezete a cseléd köteleseinek csak exemplifikatív felsorolásával próbálkozott meg és már is feljajdulnak a gazdasági egyesületek kiküldöttei, hogy ha valamely teendő felsorolása véletlenül kimarad a törvényből, a cseléd a törvényre hi-

vatkozva megtagadja annak teljesítését s ezért kifejezetten kérték, hogy a törvény a cseléd kötelmeit csak általánosságban jelölje meg. Ha most már a törvényhozó ezeket az általános elveket a paritás kedvéért szintén huszonegy szakaszba szedte volna, akkor ebből a frázis-gyűjteményből egész Európa élelzapjai egy esztendőn keresztül táplálkozhattak volna.

Fáj a cikkírónak, hogy a régi jó patriarchalis viszonyt (alias pofon és nyakleves) az új törvény megbolygatta s a gazda önbíráskodása helyébe a szolgabírói omnipotenciát iktatta. A gazda tekintélye azonban nem a nyers erőn, de szellemi felsőbbségén és gazdasági tekintetekben is megnyilatkozó jó bánásmódján alapul. Ha a pofon és nyakleves terén keresi tekintélyét, hamar kerülhet olyan cselédje, a ki vasvillát fog rá. Vajjon egy ily eset nem többet árt a gazda tekintélyének, mint az, ha a szolgabíró elé kell állitania a renitens cselédet. Igaz ugyan, hogy a gazdára nézve kellemetlen 10—12 kilométer távolságra menni oly dologért, a mit ezelőtt brevi manu otthon elintézhett rendbirsággal, visszatartással, de épen az önbíráskodás tultengésének volt oka eddig, hogy az ország egyes vármegyéiben a gazdák drága pénzért sem kaptak cselédet, vagy ha kaptak, csakis olyat kaptak, a ki lépten-nyomon okot adott a rendbirságra, vagy kártérítési visszatartásra. A gazda és a cselédjog viszonyánál is mindkét fél az abból eredő előnyöket és hátrányokat mérlegeli, mielőtt a viszonyt felbontaná. A cseléd előtt az emberséges bánásmód, a megélhetést biztosító bér s a téli munkahiány oly súlyosan esik a mérlegbe, hogy őt okvetlenül maradásra bírja akkor is, ha talán másutt nyáron magasabb keresethez jutna. Ezért ne féljen cikkíró attól, hogy jó bánásmódban részesülő cselédei nyár idején csak úgy fogják áhitozni a helyhagyásra jogot adó pofont, mint a lakodalmas kutya a zsiros kását. Ha pedig cselédei rossz bánásmódban részesülnek, hasztalan köteleznék őket a törvény arra, hogy a köszönettel nyugtázott pofonok után is szolgálatában maradjanak: annyi bosszuságot és kárt okoznának neki, hogy maga adna hálát az Uristennek, a midőn

hogy nincsen hatalom többé, mely őt a kivándorlástól visszatarthatná. A levelekben persze szó sincsen a munkanélküliségekről, a nélkülözésekről vagy a hihetetlenül megerőltető munkáról. Ámbár épen szeptember hónapban már hallottam, hogy Somogyba hasonló rossz hiradásu levelek érkeznek.

Csakhogy erre mondta a somogyi ember: »próba szerencse«, uram! Vagyis hiába minden szó, hiába minden beszéd, ő próbálni akarja a szerencsét; pedig egyik Széchenyi grófi birtokon dolgozott eddig, ott élt és szaporodott családjával, de még az apja is. Ki kell emelnem, hogy magam előtt láttam mintegy 5000 kivándorlót, vegyesen az ország minden részéből, magyart, svábot, tótokat a különféle vármegyékből, olákokat, ruténeket, horvátokat, rácokat, zsidókat, de igen kevés volt közöttük olyan, a kihez bizalmasan szólhattam volna és még kevesebbnél láttam

azon intelligenciát, a mely nélkül hiába intéztem hozzá bármilyen kérdést, mert legtöbbje a pénz beváltásánál azt sem tudta, hogy mennyi pénzt tett le az asztalra a hajójegyért s mennyiért kell neki dollárokat kapni, a mivel Amerikában kiszállhat.

Aránylag így — a legélesebb szemmel is — kevés visszatérőtől vagy egyszer már Amerikában volt s újra kivándorlótól lehetett értelmes feleleteket várni és kapni, pedig a kivándorlási iroda derék tisztviselői mindenben segítségemre voltak és ők is igyekeztek, úgy mint én, hogy egy-egy megfelelő kivándorló kerüljön elémbé. Máskor pedig a visszatérő hajóknál, az utcán, a hajóra várakozás ideje alatt vagy az ő lak-tanyájukban kerestem ki az okmányok kiállítására alkalmas és megfelelőbbnek látszó, értelmesebb embereket. Mégis kevés értékes vallomást nyertem; de a miket nyertem,

azok beigazoltan őszinte, igaz vallomások, mert egyrészt a kivándorlási házban már ismertek az emberek, a mint oda beléptem, s bizalmas mindenféle kérdésekkel vettem körül s csoportosan hallgatták az illetőnek a bemondásait, a mit vagy helyeselték, vagy módosítottak, kiki saját felfogása vagy tudása és tapasztalata szerint. Másrészt pedig mindezen közvetlenül nyert adatok a többi amerikai adatokkal, melyeket később közlök, teljesen fedve vannak.

Legtöbb kivándorlónál azzal nyertem meg bizalmát, hogy ismerve jóformán az egész országot mihelyt lakóhelyét említette, elmondtam neki vagy kérdeztem, hogy mi van otthon, hogyan van ez vagy amaz a dolog vagy ur stb. s így azonnal teljesen bizalmas lett irányomban, a ki az ő faluját, az ottani viszonyokat vagy azokat ismerem, a kikkel ő odahaza élt. (Folytatjuk.)

Külön árjegyzékek mindennemű gazdasági génekről!

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR BUDAPEST

RÉSZVÉNY TÁRSULAT

ugyszintén **MAGÁN JÁRÓK** (utimozdonyok) cséplési, vontatási és szántási czélokra (a mozdony után akasztott egy ölet fogó ekével.)

Referenciák az ország minden vidékéről!

Legtökéletesebb rendszerű

Gőzcséplő-  
készletek

végre saját igájain kihordatná őket a határ tulsó szélére. Egyébként az önbíráskodás megszüntetésének korántsem lesz következménye a hivatalok szaporítása. A törvény 65. §-ában foglalt felhatalmazás alapján jórészt a községi előjáróságok fogják ellátni a cselédpörököt.

Czikkiró a cseléd családtagjainak ingyen munkájára vonatkozó tilalmat igazságosnak és emberségesnek mondja, viszont azonban kifogásolja, hogy a gazda köteles a cseléd-családtagjaival külön szerződést kötni, ha azt akarja, hogy ezek nála dolgozzanak. Ez utóbbi intézkedés a czikkiró által is helyeselt alapelv logikus folyománya. Egyszer már gyökeresen le kellett számolni azzal a barbár felfogással, hogy a munkaerő közönséges árucikk, a melyet a családfe az érdekelt hozzászólása nélkül eladhat. Hiszen ezzel az erővel serdült lányait is eligérhetné valamely kéjencznek »belső szolgálat« ürügye alatt. Különben az egész ügy a gazdára nézve csupán kényelmi kérdés. A szükséges munkaerőt biztosíthatja a maga számára oly módon, hogy a családfevel kötött szerződéssel egyidejűleg a családtagokkal is megegyezik arra nézve, hogy ezek a szokásos bérért első sorban az ő gazdasága számára fognak dolgozni.

A 23. §-nál kifogásolt azon intézkedés, a mely kötelezi a gazdát ügyelni arra, hogy a cselédet, testi erejét meghaladó, vagy egészségét veszélyeztető munka ne terhelje, ... szóról-szóra benfoglaltatik az 1876. évi XIII. t.-cikk 30. §-ában s ha több mint harmincz esztendőn keresztül nem okozott bajt és gondot a gazdának, remélhetőleg ezután sem indít a nyakukba tömeges kártérítési keresetet.

A törvény 25-ik §-át czikkiró nem jól olvasta el. Ott sem fehér, sem barna kenyérről nincsen szó, hanem hogy: »a terménybeli járandóságokat köteles a gazda tisztaszemű, megrostált, feltétlenül jó és pedig legalább is olyan minőségben kiszolgáltatni, mely azon évi termése első osztályu eladó minőségének felel meg«. Hogy a járandóságból ki minő kenyeret süt, ahhoz a törvényhozónak semmi köze, de, hogy őrös ne adhassanak a cselédnek s ezzel ne kényszerítsék szerződészegésre, az a törvény iránti tisztelet biztosításának legerősebb fegyvere. E kérdésben eddig felmerült és súlyos konfliktusokat előidéző vitákat a czikkiró által javasolt törvényszöveg nem szünteti meg, mert a szerződés teljesítésének nem adna abszolút mértéket, hanem relatívot, a mely esetről esetre változik. A 4%-nál több idegen anyagot nagy ügygyel-bajjal még csak lehet konstatálni, de hol kezdődik az egészsé-

ges és hol végződik az egészségtelen gabona? Hogyan határozhatnák meg a szerződésben a gabona minősége s hogyan állapíthatnák meg az, ha vajjon a szerződési kikötés betartott-e.

A czikkirónak van egy zseniális ötlete a gyermekáldás jutalmazására. Egész cikkében ez a legügyesebb rész, csak az a kár, hogy nem a törvény meghozatalakor állott vele elő, talán be lehetett volna a szövegbe illesz-

A cselédkönyvbe irandó minősítés tilalmazását, szintén fájjalja czikkiró. Hogy joggal-e, vagy a nélkül, azt a törvény tárgyalása alkalmával több tekintélyes gazda részéről elhangzott az a kijelentés magyarázza, hogy a régi törvény alapján kiállított cselédkönyvbe bevezetett minősítésre már senki sem adott semmit, mert a gazda a cseléd bosszujától tartván (egyik képviselő kazalfelgyújtást emlegetett) úgy sem mert az igazságnak megfelelően minősíteni s ezért minden gazda külön bizonyítványt adott hűséges cselédjének.

Az 54-ik szakasz értelmezése furcsa fényt vet czikkirónak jogi felfogására, esetleg számlási képességére. A törvény 30-ik §-a kifejezetten biztosítja a cseléd számára a vásárnapi munkaszünetet. A mikor tehát czikkiró a munkaszüneti napokat is munkanapoknak számítja s a helykeresési időt 2 nap helyett 13 napra taksálja, ez által vagy azt árulja el, hogy előtte vásárnapi munkaszünet nem létezik, vagy hogy nem ismeri a számvetés legelemibb törvényét, a mely szerint csak egynemű mennyiségek adhatók össze.

Végezetül csak még annyit kívánok megjegyezni, hogy ha czikkiró szerint »valóban demokraták« akarnánk lenni és az új cseléd-törvény revíziójára kiírt pályázatnál »a legkisebbek szavát« is megakarnók hallgatni, úgy első sorban a gazdasági cselédek kívánságait kellene összegyűjteni. Hogy pedig a szoczialista izgatók által amugy is eléggé tulesigázott étvágyu cselédek milyen követeléseket támasztának a gazdák rovására, azt mindenki sejtetheti, a ki a cseléd-törvény tárgyalása alatt a szoczialista sajtó magatartását figyelemmel kísérte. Örüljünk, hogy egyszer tető alá került ez a gyújtó anyaggal telített kérdés s mezőgazdaságunk legalább a szoczialis bajoktól megszabadult egy jó időre.

Cz. J.



29-ik ábra. A burgonyalevél zsugorodása és gyűrűbetegsége. Kezdődő stadium a csucslevelek zsugorodása.



30-ik ábra. Egészséges és beteg bokrok gumói egymás mellett.

teni. De azon igazán csodálkozom, hogy egy fajunk sorsát oly annyira szíven hordó gazda, a ki még szaporasági prémiumot is hajlandó engedélyezni a temetési járulékot sokalja. A mai drágaság mellett ez az összeg deszkára, szemfedőre, gyertyára, papi stólára stb. sem elég, nem hogy abból a szülők valamit még félre is tehetnének.

hanem méltányolják törekvésünket, mely olvasóink tájékoztatására irányul.

E röpiratban elmondta O. Appel, hogy néhány esztendő óta Németország és szomszéd államaiban a burgonyalombok egy betegsége lépett föl, a mely sok vidéken fenyegető jelleget öltött, a mi annyival veszedelmes, mert az ültetésre szolgáló gumók révén a baj egyik

### A burgonyalevél zsugorodása és gyűrűbetegsége.

A német császári növénybiológiai intézet Dr. O. Appel kormánytanácsos tollából egy röpiratot adott ki, melyben a burgonya fodrosodása és gyűrűbetegségét ismerteti és rajzokkal illusztrálja. Talán kissé többet foglalkozunk e kérdéssel, — de ne fogják föl ezt olvasóink, mint untatási szándékot,

**LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK, ARATÓGÉPEK, TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.**

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

**MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

**A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASÚTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGNÖKSÉGE, BUDAPEST**



évről a másikra átvihető. Valószínűnek tartja, hogy a baj nem új, s hogy 1780. és 1840—42-ik évek végzetes szerepet játszó burgonyabetegségek azonosak a most föllépővel.

Külsőleg a baj így nyilvánul: Rendszeresen július vagy augusztusban a bokrok felső levelei a bordák felé begömbölni kezdenek, avagy a szélükön behajolnak (lásd —. ábrát). E mellett sárgás vagy sárgászöld szín vesznek föl, úgy, hogy a bajba esett burgonyaföldek sajátságos, nem egyöntetű szint öltenek magukra.

Tulajdonképpen nedvesség is szokott ilyenféle tüneteket előidézni; de ezekkel nem kell fölcserélni. Ez esetben is befelé hajlanak a levelek, de a nedves idő elmúltával újra kiegyenesednek.

A legtöbbször nem szoktak nagyobb jelentőséget tulajdonítani a baj fölléptének, mert a megbetegedett bokrok látszólag normális termést hoznak. A gumók száma és nagysága nem tér el az egészséges bokrok alatt találtaktól. Ha azonban a beteg bokrok gumóit keresztül metszük, úgy azt fogjuk találni, hogy az edények, melyek a köldök körül mintegy 1/2—1 centiméternyire a héj alatt húzódnak, némely helyen sárgás színűek. A burgonyaszedéskor a köldöknél lehet ezt legszembetűnőbben észlelni. De ez a sárgulás később tovább terjed és tavasz felé már a rügyekben is észre lehet venni. Rendszerint az ily gumók keményítőben szegényebbek. A gyűrűbetegségnél ezek a szinezések barnák.

Ha az ily gumót kiültetjük, akkor a hajtás még normálisnak látszik, de a levelek zsugorodása korábban kezdődik és a bokrok alacsonyok maradnak. Sok esetben korábban is hervadnak el, mint az egészséges bokrok. Ebben a stadiumban a baj már súlyosabb, mert az aratásnál már kellemetlen dolgokat észlelhetünk! A beteg bokrok alatt vannak ugyan gumók, de azok aprók, úgy hogy csak féltermés mutatkozik. (Lásd 2-ik ábrát.) Ha ilyen vetőgumókat megint elültetünk, akkor észlelni fogjuk, hogy nagy részük ki sem hajt. Némelyek szeméi kihajtanak ugyan, de a hajtások nem képesek felszínre törni, hanem a föld alatt elágasbogasodnak és minthogy egyidejűleg nagyon buja gyökérszaporodás is mutatkozik, ennél fogva a gumók gyakran gyökerek és hajtások kuszájába vannak borulva. A termés végleg elmarad. Ez a folyamat néha több évre terjed.

Az ily burgonyagumó eltartható, de előfordul, hogy a beteg edényekből kiindulólag rothadás áll be, a mely a burgonya husát összemorzsolja.

Előidézik a bajt a Fusarium-gombák, melyek az edényekben burjánznak. És pedig a zsugorodást (Kräuselkrankheit) előidézi az Alternaria Solami, a gyűrűbetegségét (Ring-Krankheit) a bacillus solanineola növényparazita. A száraz idő az ültetés idején előmozdítja az inficziálást, mert a föld alatt az edények körül rothadási helyek tűnedeznek elő, melyek az edényeket szabaddá teszik. Ugyancsak kedvező a fejlődésre a nedvesség és szárazság gyors váltakozása, mert ekkor a földalatti szárreszeken repedések keletkeznek, a melyekbe a fertőző gombák behatolhatnak.

Az 1903—1905-iki évek a baj elterjedésének nagyon kedveztek. Ha a gombák a szár-edénybe hatoltak, akkor tovább nőnek az edényekben és megakadályozzák a tápanyagcserét és a vízfölvételt. Erre könnyű rájönni, ha a zöld hajtásokat elmeteszve a felületen barnulást észlelünk. Épp úgy, a mint

gombák a földfölötti szárreszeken elterjednek, átvonulnak a gumókba és azok rügyeibe. Jövő évben azután ezen rügyekből terjednek el a kikelő növénybe. Innen érhető a második és harmadik év nagyra fejlődő kára. Hogy, gumóról gumóra átterjed-e a baj, téli rakározás alatt, az még nem lett megfigyelve.

A védekezés egyedül abban áll Dr. O. Appel szerint, hogy már a burgonya aratásnál az egészséges bokrok gumóit külön tesszük és csak azokat ültetjük el. Más védekezés még ismeretlen.

## KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

**Kérdés.** *Kis pulykák takarmányozása?*

A gyenge vagy fiatal kis pulykáknak mily takarmányozás szükséges, etetése és gondviselése mily eljárást igényel? *L. M.*

**Kérdés.** *Gyümölcsét elszóró almafa?*

Nálunk van egy pár szép erőteljes, egészséges francia parmen almafa, de gyümölcsét minden évben elszórája, daczára, hogy a gyümölcsök mind össze lesznek szedve, mely eljárás mellett lehet ezt megakadályozni, megjegyzem, hogy a fák nem idősek. *L. M.*

**Kérdés.** *Dohányföld műtrágyázása.*

40 kat. hold dohánytermelésem van, istálló trágyával azonban csak felét voltam képes megköviriteni, s ezen terület leszántott buzatarló volt. Másik fele pedig csutka és burgonya, őszzel leszántva.

Tudom, hogy ez már magában véve is nagy hiba, hogy kapás fergőbe kerül a dohány, de még nagyobb baj az, hogy még istállótrágyázni sem voltam képes, mert nincs.

A megtrágyázott területen kifizetné-e magát a műtrágya és hogy alkalmazva, milyen műtrágyával? A trágyázatlan területre pedig, mely félkötött, fekete homoktalaj, milyen műtrágya volna a legalkalmasabb? Mily arányban, kat. holdanként, ültetés előtti szántásnál leforgatva? Vagy a szántásra szórva, lefogasolni? *T. Z. Szabolcs.*

**Kérdés.** *Szőlő trágyázása fahamuval.*

Egy kat. hold vegyes fajszőlő van; három éve tuleröltetés folytán annyira tönkrement, hogy semmi termést nem adott.

Ugyanis akkor őszzel kitűnő fekete, érett kövítővel megtorkoltattam minden tőke tövét, illetve mellette.

Reá következő évben gyönyörű vesszőket hozott, de semmi termést; az idén, illetve tavaly már 300 litert adott.

Őszszel le lett metszve 1—2—3 szemre, s most befedve van. 2 mm. fahamum van, s ezzel óhajtának kísérletezni a terméstöbblet elérését illetőleg. Hogy alkalmazzam? Mikor? *T. Z., Szabolcs.*

**Kérdés.** *Kereskedelmi érettségivel lehet-e gazdasági akadémiai vizsgát letenni?*

Lehetséges-e Magyarország bármelyik gazdasági akadémiájában az 1908-ik évben is még vizsgát tenni annak, ki a kereskedelmi iskolának érettségi vizsgáját sikeresen letette? Nem-e szükséges beiratkozni s nem kell-e néhány évig mint vendéghallgató az előadásokon jelen lenni abban az esetben, midőn az illető 10 éven keresztül egyhuzamban saját birtokán gazdálkodott? *T. K.*

**Felelet.** *A kerti föld vegyelemzése című kérdésre.*

A budapesti (II., Oszlop-u.), magyaróvári, kassai, debreczeni, keszthelyi mezőgazdasági vegyiskisérleti állomások végeznek talajelemzéseket.

Legalkalmasabb a legközelebbi vegyiskisérleti állomáshoz beküldeni és megírni, hogy mire kívánja a talaját elemezni.

Minden egyes alkatrész meghatározása a hivatalos díjjegyzék szerint 4 koronába kerül.

E szerint ha foszforsav, káli, nitrogén, més meghatározása kívántatnék, úgy az elemzés 16 koronába kerül.

Igen fontos, hogy a vegyvizsgálatra beküldött talajminta lehetőleg jó átlagminta legyen, miért is, több helyről kell a talajt venni és jól össze keverni. A minta mennyisége legalább 2 kiló legyen.

Felesleges kiadás elkerülése céljából kívánatos, ha a czélt is tudatja a vegyiskisérleti állomással, a miért kívánja a talaját vegyelemzést. *Biró Gusztáv.*

**Felelet.** *A cselédszegődés be nem váltása című kérdésre.*

Ha a cseléd a szerződést megkötötte, az 1907. évi XLV. t.-cz. 13. §-a szerint, a meghatározott időpontban szolgálatba állani köteles. Ezen kötelezettségét csak a 15. §. a—g pontjaiban felsorolt esetek mentik fel. Ha a szerződés megkötése után régi gazdájához visszaszegődik, az 58. §. a) pontjához ütköző kihágást követi el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanezen büntetés éri a gazdát is, a ki a másához szegődött cselédet, a körülményt tudva, ugyanazon időre felfogadja. Ezenkívül a hatóság a cselédet karhatalommal szolgálatba állíthatja, de bizony csak magát a cselédet, mert annak családtagjai ellen, különösen tekintettel a 8. §. második bekezdésére, karhatalom alkalmazásának helye nincs; valamint a cseléd butorát sem lehet karhatalommal átszállítani.

Kérdésttevő teljesen tévesen fogja fel a felhozott konkrét esetet, a midőn azt a következtetést vonja le, hogy ilyen körülmények között bármely cseléd felesége kijátszhatja a törvényt, mert hiszen a cselédet, daczára felesége tiltakozásának, karhatalommal odaállították és a feleség vonatkozása csak olyan mentegetődzés, mintha a cseléd más okból akarná szépitni a szerződészegését. Általában a karhatalom célja nem az, hogy a cselédet a munkára rákényszerítse, mert ilyesmi csak a régi torturák világában képzelhető. A renitens cseléd ellen a karhatalom alkalmazása inkább erkölcsi kényszerszámba mehet, a midőn azután az is következik, hogy a gazda nem sok hasznát veszi a karhatalommal előállított cselédnek. Olyan ultimó remedium a karhatalom, a melyhez nagy ritkán, példaadás céljából szabad csak folyamodni és ha csak lehetséges, elkerülni. Ebben az esetben leghelyesebb eljárás lett volna a kérdésttevő részéről beleegyezni abba, hogy a cseléd elbocsájtó levelét visszakapja és megmaradjon régi gazdájánál, annyival inkább, mert a csendőrhozta cselédnek a munkája, nem hihetjük, hogy megéri azt a fáradságot, a mit a hatósági eljárással a gazda magának okozott. Tessék tehát a történetbe megnyugodni, ez a lehető leghelyesebb, a mit adott körülmények között tenni lehet.

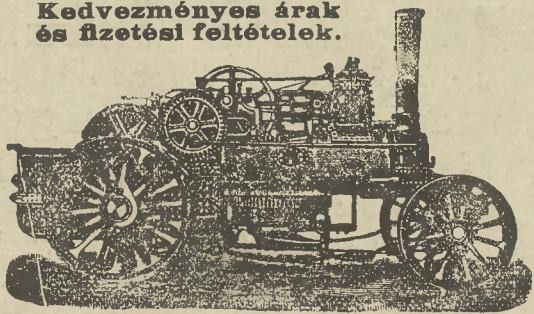
*Dr. Vantsó Gyula.*

**Felelet.** *Mi a komlós luczerna botanikus neve? című kérdésre.*

A közéletben komlósluczerna és komlóhere elnevezéssel egy és ugyanazon növényt jelölik; ámbár a helyesebb a *komlós luczerna* elnevezés. Tudományos neve: *Medicago lupu-*

**Foroszló** Budapest

Kedvezményes árak és fizetési feltételek.



**Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák**

**Teljes gőzeke-készleteket és gőz-utihengereket**

legtökéletesebb kivitelben szállít:

**KEMNA J. gőzeke- és gépgyár** Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz.

*lina L.* (Linné után). Tartozik a *Papilionaceae*, vagyis Vitorlás virágúak (pillangósak) családjába, a *Medicago*-, vagyis *Csigacsófélék*-nembe. Épen ezért szigorúan botanikailag magyar neve: *Komlós csigacsó*, a minthogy a közönséges luczernának (*Medicago sativa L.*) is Luczerna csigacsó a neve. Mivel azonban a Csigacsó elnevezés helyett a luczerna elnevezés is használatos, bátran nevezhető komlós luczernának.

A hüvelye veseképi vagy másfél tekervény-nyel bír. A szára lecsepült. A virágzata fürt, a mely apró, gömbölköz és sárgás színű. A tőalak hüvelye nem szőrözött, kopasz. A szőrös hüvelyű alakját: *Medicago Wildenovii* Böngh névvel jelölik. Közönséges, Magyarországnak majdnem minden rétjén található. Virágzik májustól szeptemberig. Egy évi és évelő.

Kadocsa Gyula.

**Felelet.** *Mi a nádás-csenkesz botanikus neve?* című kérdésre.

A kért nádás csenkesz igazi vagy helyes neve: *Nádképi csenkesz*, tudományosan: *Festuca arundinacea L.* (Linné után) névvel jelöltetik. Kitebel Pál *Festuca membranacea*-nak nevezi. Tartozik a *Graminaceae*, vagyis: Pázsitfélék családjába, a *Festucaceae*-, vagyis *Csenkeszfélék*-nembe. Levelei lándzsásak, ágai érdekes s vilásan elágazók. Virágzata terebélyes, lekonyuló buga, melynek alsó ágai párosak, elágazók s egyenkint 5—15 füzérkét hoznak. A füzérkéik 4—5 virágúak, tojásdad-lándzsás alakúak. Évelő növény. Virágzik június és július hónapban. Magyarországon egész területén található, a termékeny s árnyékos talajon, szórványosan a felső erdő tájig.

Kadocsa Gyula.

**Felelet.** *A majoros gazda hanyagsága* cz. kérdésre.

Eltekintve attól, hogy az abraknak egy hétre való kiadása a kocsis kezéhez, igen sok uradalomban szokásban van, a felhozott eset egyáltalában nem ok arra, hogy a gazda elbocsáttassék. Ok esetleg az volna az elbocsátásra, ha a gazda hanyagsága következtében a lovak nem kapnák meg az abrakot. Ezt azonban kérdésttevő nem állítja.

Dr. V. Gy.

**Felelet.** *Melyik a legcélszerűbb szekérlámpás* című kérdésre.

Kérdésttevőnek ajánlom az acetilénlámpát a kocsis rudjára alkalmazni és pedig olyant, a mely egy vízintesen tengelyen akár a tengeri hajókon alkalmazott lámpák mozog, illetve mindig vízszintes helyzetben marad bármilyen mozgást végezzen a kocsis, illetve annak rudja. Ajánlatos e czélból a Bárdi József r.-t.-hoz VI., Mozsár-utca 9. szám fordulni.

Tengerész.

## HIREK.

**Időjárás Jásznagykunszolnok megyében.** Időjárásunk állandóan szeszélyes, felváltva szeles, ködös, csepergő, majd szeles, utána nappal derült napfényes, enyhe, éjjel pedig néhány fokos hideggel, közben havas esővel, minélfogva a február elején esett hó csak részben olvadhatott el a külső szántott és tarló földeken. Ott, hol a hóesés alkalmával az esős szélvihar a földeket hóval jobban megvakta, még mindig megvan az éjjeli fagyok által meggritkított üresnek mondható hóréteg. Szóval, a földek külsőleg tarkáknak mondhatók. Ha ilyen marad továbbra is az időjárás, a kitavasodás korán nem várható. Szó sincsen róla, hogy külső munkát e hó vé-

gével végezni lehessen, pedig a későn kikelt és kikelőben lévő gyenge buzákra a mentül előbbi kitavasodás és meleg márczius kívánatos volna. A buzák hantosan bevetett földekben hiányosak. A hantok alatt ki nem kelhetvén, a föld üres maradt, így az ilyenek előreláthatólag ritkák lesznek. Jásznagykunszolnok megye, 1908. február 20. N.

**A magvizsgálók nemzetközi kongresszusa.** A magvizsgáló botanikusok Hamburgban tartották meg első nemzetközi tanácskozásukat, melyre a földművelési miniszter Degen Árpád dr. egyetemi magántanárt, az állami vetőmagvizsgáló állomás vezetőjét küldötte ki, aki az *aranka ellen való nemzetközi védelmi eljárásról* előadást tartott. Nincs ma már meg a technikailag legelőkeltebb tisztító gépekkel rostált heremagnál sem abszolút arankamentes mag. Azért az arankának a földön való irtása a legjobb eszköz. Hangsúlyozva Degen az irtásnak egységes, szigorú és szakszerű keresztülvitelét, kérte, hogy határozottassék meg annak klimatikus geográfiai határa, ahol az aranka, különösen a nagy mag, nem érik be, ahol tehát a magról nem szaporodik; legyen egyöntetű módszer az arankavizsgálat eszközzésére. Degen javaslatára a magvizsgálók kongresszusa kimondotta, hogy a heremagot termelő országok kormányai a herések szigorú ellenőrzésének szükségességére figyelmeztetnek, s főleg arra, hogy a heremag közötti arankát már a földön is irtani kell, mert a magrostálás mindig megbízhatatlan és tökéletlen.

**IV. nemzetközi tejgazdasági kongresszus.** Az 1909-ben Budapesten tartandó IV. nemzetközi tejgazdasági kongresszus előkészítő bizottsága a következőképen alakult meg: Elnök: Gróf Dessewffy Emil, orsz. képviselő, földbirtokos; főtitkár: dr. Köerfer István, miniszteri fogalmazó; bizottsági tagok: dr. Hutyra Ferencz, udvari tanácsos, az állatorvosi főiskola rektora, Pirkner János, állatteny. főfelügyelő, Miklós Ödön, főrendiházi tag, nyug. államtitkár, báró Inkey Pál, földbirtokos, Sierbán János m. kir. jószágigazgató, Jeszenszky Pál az OMGE titkára, Szily Tamás orsz. tejgazdasági felügyelő, Tolnay Pál, állattenyésztési felügyelő.

**A gazdák és az uzsora-törvényjavaslat.** A Magyar Gazdaszövetség Bujanovics Sándor udvari tanácsos elnöklete alatt tartott igazgatóválasztmányi ülésén foglalkozott az uzsora törvényjavaslattal.

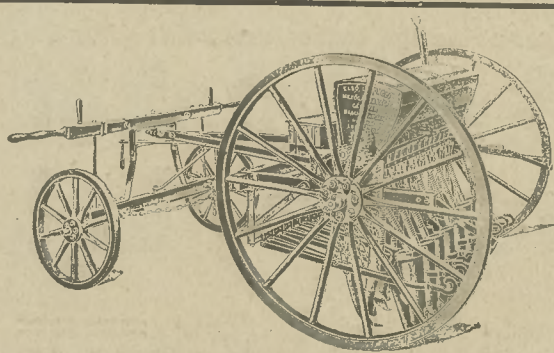
A javaslatot Szilárd Ferencz dr. ismertette. A javaslat intézkedéseinek lényege abban áll, hogy az uzsora minden nemét hivatalból üldözni rendeli és semmisnek nyilvánít minden uzsorás jellegű ügyletet. Alapgondata egy erkölcsi eszme, a gyöngébbeknek védelme s ez a védelem különösen ama törekvésben nyilvánul, hogy a gyöngébbet a vagyoni kizsákmányoltatás elől megóvja. Egészben véve a javaslat minden e kérdésben felmerült jogos kívánalomnak megfelel és kiegészítésre vagy módosításra talán csak a következőkben szorul. 1. a pénzbüntetés még nagyobb összegben állapíttassék meg; 2. mellékbüntetés gyanánt az uzsoraperekben hozott marasztaló ítéleteknek hírlapi közzététele is alkalmazást nyerjen; 3. a törvény világosan utasítsa a bírót arra, miszerint az uzsorát hivatalból vegye figyelembe és valamely uzsorás ügylet semmis voltát ítéletében a felek indítványa nélkül is kimondja; 4. A törvény kihágás gyanánt üldözze azt, ha valaki tapasztalatlanokat gonaelővételi ügyletre csábít, vagy ilyen ügy-

letből eredő követelés biztosítására tudatlan személyektől váltót vesz.

Bujanovics Sándor elnök kifejezte az igazgató-választmány köszönetét az előadónak, a kinek javaslatait Darányi Béla, Löherer Andor, Kodolányi Antal, Förster Elek és többek hozzászólása után határozattá emelték. Bernát István igazgató felszólalása fejezte be az ülést.

**Gazdatiszti nagygyűlés és küldöttség a földművelésügyi miniszterhez.** A *Gazdatisztek Országos Nyugdíjügyi Kongresszusának* megbízása alapján a *Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesületé*-nek elnöksége Magyarország egész gazdatiszti osztályát (tehát az okleveles és nem okleveles gazdatisztek egyazonképen) érdeklő kérdéseknek, ugymint: az általánosan kötelező nyugdíj, országos állás-közvetítő intézet és fizetésrendezés ügyeinek megvalósítását sürgető nagyküldöttség me-nesztését határozta el a földművelésügyi miniszterhez. A földművelésügyi miniszter f. évi február 25-én délelőtt 11 órakor fogadja a küldöttséget, melyet Holló Lajos, Szluha István és (nagyvázsonyi) dr. Horváth József országgyűlési képviselők — mint a *Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete* elnökei — vezetnek. Felhivatnak Magyarországon gazdatiszti kivétel nélkül, hogy a magyar gazdatiszti osztály érdekében, de a saját egyéni érdekükben is, minél számosabban vegyenek részt egy a küldöttségben, valamint a miniszter elé terjesztendő memorandumot megállapító nagygyűlésen, mely ugyancsak febr. 25-én tartatik meg, délelőtt 10 órakor, a *Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete* helyiségében, Budapest, VII., Rákóczi-ut 86., földszint 7. ajtó.

**Az alföldi mezőgazdálkodás reformja.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági, földművelési és növénytermelési, állattenyésztési és állategészségügyi szakosztályai Dessewffy Aurél gróf elnöklésével együttes ülést tartottak az alföldi mezőgazdálkodás reformjának kérdéséről. Az O. M. G. E. már évekket ezelőtt mozgalmat indított e kérdésben. Az erre vonatkozó szakelőadások anyagát a mai ülésen Cserháti Sándor, az országos növénytermelési kísérleti állomás igazgatója foglalta össze s élénk érdeklődéssel kísért előadásában a legfőbb orvosszerekként a következőket ajánlotta: Ott, ahol a község határa nagyobb, semhogy a községből a távolabbi földeken okszerű gazdálkodást lehetne folytatni, a gazdák települjenek ki a tanyákra. A közterheken könnyíteni kell és pedig a vízszabályozó díjak csökkentésével. Apasztani kell a gazdák kamatterheit. Mérsékelni kell a lehetőségig a klimatikus viszonyok okozta károkat. Meg kell változtatni a gazdálkodás rendszerét. Mérsékelni kell a buzatermelést; jobban kell művelni a talajt és rendszeresen kell trágyázni. Fejlesztetni kell a szakértelmet a vándortanárok intézményének fejlesztésével, tanfolyamok rendezésével. Létesíteni kell mielőbb az alföldi növénytermelő kísérleti állomást. Szükségesnek tartja végül, hogy javaslatának végrehajtására alkalmas szervül léptessenek mielőbb életbe a mezőgazdasági kamarákat. Dessewffy Aurél gróf köszönetet mondott az előadásért, a melyet vita követett. Tallian Béla hozzájárult a javaslatok nagy részéhez, de egy részükkel nem ért teljesen egyet, főleg a melyek a tanyai rendszerre, az utak kiépítésére, a vízszabályozó kölcsönökre vonatkoznak. Sierbán János szerint a baj abban áll, hogy az Alföldön rosszul gazdálkodnak, a



# LOSONCI DRILL

tolókeres SORVETŐGÉP, alul- és felülvető szerkezettel.

**Első losonci mezőgazdasági gépgyár**  
**BASCH ÉS TARJÁN mernökök, LOSONCZ.**

Kizárólagos vetőgépgyár.

Tessék árjegyzéket kérni.

Ritüntetve

1906. Kolozsvár: Aranyérem.  
1906. Nagyvárad: Elismerő oklevél.  
1906. Nagyvárad: Elismerő oklevél

1907. Sepsiszentgyörgy: Aranyérem.  
1907. Pécs: Állami ezüstérem.

ujtásokért.

kitűnő talajt nem használják ki eléggé. A tagosítást kell első sorban megkönnyíteni. A parcellázás czime alatt folyó rablást meg kell akadályozni. *Löcherer* Andor szintén abban látja a legfőbb bajt, hogy a gazdák nem laknak kint a tanyákon. *Németh* Pál, a hódmezővásárhelyi gazdasági egyesület titkára ezután a gazdasági egyesületnek legutóbbi határozatát ismertette e kérdésben, egyúttal azt a kérdést terjesztette elő, hogy az O. M. G. E. az alföldi gazdálkodás reformjára vonatkozó kísérletének helyül első sorban Hódmezővásárhely város határát jelölje ki. *Beliczey* Géza a községi terhek viselésének megkönnyítésére községi takarékpénztárak létesítését javasolja. Szükséges a házi ipar fejlesztése is. *Sporzon* Pál a szelmalmos öntözőtelepeknek az alföldi gazdálkodásban való meghonosítását tartja szükségesnek. *Marton* Andor és *Kenéz* Zoltán felszólalása után *Kvassay* Jenő az öntözés kérdésében óvatosságot ajánl. Csak ott van célja az öntözésnek, a hol az öntözött területre kellő trágyamennyiséget bír a gazda adni. *Rubinek* Gyula az elhangzott óhajások megvalósítására szolgáló szervezetek létesítését sürgeti. *Tallán* Béla, *Desseffy* Aurél gróf és *Pallavicini* Ede örgróf felszólalása után a tárgyalást a legközelebbi ülésre halasztották.

**Egy millió mázsa lisztkészlet.** A malmok újabb üzemredukciója, amely február hó 16-án kezdődött, valószínűleg apasztani fogja azt a nagy lisztkészletet, amely a kedvezőtlen viszonyok folytán majdnem egy millió métermázsára emelkedett. Ezután a malmok csak 60 százalékot fognak feldolgozni s valószínűleg a hajózás megnyitásával a Magyar Államvasutak vonalain beállott rendes teheráruforgalom, valamint az a körülmény, hogy a Dél-Tirol felé irányuló magyar lisztküldemények kedvezményes áron szállíthatók, a lisztkészletek apadását fogja maga után vonni. A vidéki malmok is belegyeztek az üzemredukcióba; a nagyobb malmok 2 és fél napon át, a kisebb malmok 2 napon át szünetelnek.

**A középbirtokos-osztály érdekében.** A Szolnokdobokamegyei Gazdasági Egyesület már régebben mozgalmat indított, amelynek célja a középbirtokok megmentése. Annak idején az egyesület kimondotta, hogy főleg nemzeti-ségi vidékeken a legfőbb alkotmánybiztosíték-nak tartja, a közügyekkel mindenha törődő, anyagiakban is erős középosztályt. Ezért törvényhozás útján kell gondoskodni arról, hogy az eladásra kerülő középbirtokok megbízható kezekbe kerüljenek. A telepitésről és birtokföldarabolásról szóló törvényjavaslat, amely a jelenlegi földmívelésügyi miniszter 1903-ban tett közzé, intézkedéseket is tartalmaz részben új középbirtokok képzésére, részben a meglévők megmentésére. Azóta a helyzet még rosszabbodott. A gazdasági egyesület ez okból elhatározta, hogy fölrátalig hívja föl

a kormány figyelmét a középbirtok súlyos helyzetére; a fölrátaliban különösen az erdélyrészi szomorú birtokviszonyokat fogja megvilágitani.

**A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület.** Székesfehérvárról írja tudósítónk, hogy a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület Eszterházy László gróf elnöklete alatt igazgatósági ülést tartott. Az igazgatóság elhatározta, hogy a Somogy- megyei Gazdasági Egyesület ama törekvését, hogy Somogy-, Tolna- és Fejérvármegye gazdáinak bevonásával műtrágyagyárat létesít, minden tekintetben elősegíti; — a Temesvármegyei Gazdasági Egyesületnek a birtokossági közlegelők kisajátítása tárgyában indított mozgalmát üdvösnek tartja és azt a maga részéről is kéri. Márczius hó 5-én Székesfehérvárott tenyészbika-vásárt rendez. A Magyar Gazdaszövetségnek a visszavándorlók érdekében indított földvétel és földbérlet szervezési akcióját támogatja. A sertésorbáncz ellen kötelező védőoltás elrendelése tárgyában a törvényhozáshoz feliratot intéz.

**A torontálmegyei gazdasági egyesület közgyűlése.** A torontálmegyei gazdasági egyesület január hó 16-án tartotta rendes félévi közgyűlést gróf *Csekonics* Endre, v. b. t. t. elnöklete alatt. A közgyűlés az 1907. évi működésért elismerését fejezte ki az elnökségnek, megállapította az 1908. évi költség-előirányzatot és működési tervzetet. Dr. *Gyertyánffy* László indítványára megbízott az elnökség, hogy egy külön mentelep-osztálynak Torontálmegye területén leendő felállítását tárgyában intézzen feliratot a kormányhoz. D. *Pap* Géza a megyebeli gözeke-szövetkezetek érdekében, *Gottschall* Miklós pedig a megyebeli tejszövetkezetek érdekében terjesztettek elő javaslatokat. Gróf *Csekonics* Endre indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy külön-külön feliratban fejeztessék ki köszönetnyilvánítás *Darányi* miniszternek, hogy a vármegye területére új állattenyésztési felügyelőséget létesített, és hogy az egyesülethez a tejszövetkezetek fejlesztése érdekében egy vajmestert rendelt ki. A közgyűlés befejezte után *Marton* Andor előadást tartott a németországi tanulmányútján szerzett tapasztalatairól. Az érdekes előadásért a nagy számban megjelent hallgatóság zajos tapsokkal fejezte ki elismerését.

**Gazdasági előadások Sopronban.** A sopronmegyei gazdasági egyesület a sopronmegyei gazdatiszti körrel és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségével karöltve, magyaróvári gazdasági akadémia tanárainak közreműködése mellett művelő gazdák részére e hó 15-én és 16-án, a vármegyház nagy termében előadásokat rendezett, melyeken 100-nál jóval több gazda vett részt.

**Mezőgazdasági gépbemutatók.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület műszaki bizottsága *Bolla* Mihály min. oszt. tanácsos elnöklete alatt látogatott ülést tartott, amelyen *Jeszenszky* Pál előadó, utalva a felvidéken napnap után észlelhető nagy munkáshiányra, szükségesnek tartja, hogy ott aratógépbemutató rendezzenek és pedig *Sáros* megyében, amelynek gazdasági egyesülete ez irányban megkeresést is intézett az O. M. G. E.-hez. A bizottság beható vita után elhatározta, hogy a bemutatót a *Sáros* megyei Gazdasági Egyesülettel karöltve rendezi. Az ülés másik tárgyát annak a megvitatása képezte, vajjon a motorikus szántógépeket, azok minden fajtaját egy gépbemutató keretében megismer-tessék-e a gazdaközönséggel? A bizottság elhatározta, hogy a motorikus ekék és talajmívelő eszközök bemutatását, illetve kísérleti versenyt a jövő évben fogja rendezni. Költségeit a földmívelésügyi minisztertől kéri.

**Borvizsgáló-bizottság.** A hivatalos lap közli a földmívelésügyi miniszter rendeletét, melyel az 1893. évi XXIII. törvényzikk 11. szakasza alapján alakított állandó borvizsgáló szakértő bizottságok tagjaivá a következőket nevezte ki: a budapesti állandó borvizsgáló szakértő-bizottság tagjaivá: *Ágoston* József királyi tanácsos, földbirtokost, *Görgey* Gyula eszászári és királyi kamarás, földbirtokost, *Lindmayer* Ferencz székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagot, *Koricsánszky* János nyugalmazott vinczellériskolai igazgatót,

*Forster* Elek földbirtokost; — a kolozsvári állandó borvizsgáló szakértő-bizottság tagjaivá: *Jósika* Gábor báró császári és királyi kamarás, földbirtokost, *Szentkirályi* Ákos dr. gazdasági akadémiai igazgatót, *Tokaji* Lászlót, az erdélyi gazdasági egyesület titkárát, *Weisz* Józsefet, az *Erdélyi Pinczeegyesület* igazgatóját.

**Franciaország bortermése.** Franciaország hivatalos jelentés szerint Franciaország 1907. évi bortermése 66 millió hektoliter, Algériában 8 millió hektoliter. Az 1907-iki mennyiség tehát csupán Franciaországban 13 millió hektoliterrel több, mint 1906-ban.

**Borkivitelünk Svájcba.** A földművelésügyi miniszter körrendeletben értesíti a törvényhatóságokat, hogy a Svájczeval 1906. évi márczius 9-én kötött kereskedelmi szerződés végrehajtására nézve a svájci szövetség tanácsosal létesített megállapodás értelmében a svájci vámhivatalok 1908. évi január hónap 1-től kezdve a Svájczeba való bevitelre szánt természetes magyar borra nézve az országos magyar királyi mezőgazdasági vegyakisérleti állomások és a fiúmei, kolozsvári és pozsonyi m. kir. vegyakisérleti állomások általi kiállítandó bizonyítványok hitelességét el fogják ismerni. Oly borküldeményeket ellenben, melyek nincsenek kísérő bizonyítvánnyal ellátva, vagy a melyeknek kísérő bizonyítványai nem érvényesek, természetes voltak kiderítése érdekében a svájci vámhivatalok fogják kémiailag megvizsgálni. A miniszter ezekhez képest egyidejűleg utasította a főntnevezett állami intézeteket, hogy a Svájczeba való kivitelre szánt borküldeményeket vizsgálják meg és az érdekeltséget hozzájuk intézendő kérdésekre megfelelő fölvilágosítással lássák el arra az esetre is, ha a bor kivitele oly helyekről történnek, melyek a vegyakisérleti állomásokról tévol esnek.

**Olaszország tökmagot bármely mennyiségben megvételre keres.** A kinek eladó tökmagja van, sziveskedjék szerkesztőségünket ajánlatával és a mennyiség megnevezésével felkeresni.

## APRÓK.

**Mennyi műtrágyát fogyaszt Németország?** Néhány számadat földérítő lesz ebben a kérdésben: *Stassfurti káli sókat* használtak 1886-ban 9,450.000 mm., 1896-ban 17,810.000 mm., 1905-ben 50,430.000 mm.-t, 60 millió 391.000 márká értékben. *Chilialétromot* 1903-ban 4,671.300 mm.-t 82,916.000 márká értékben; 1906-ban 5,932.180 mm.-t 124,837.000 márká értékben. *Guanot* 1903-ban 611.920 mm.-t 5,544.000 márká értékben és 1905-ben 754.810 mm.-t 8,294.000 márká értékben; *kénsavas ammoniakot* 1906-ban importáltak 353.660 mm.-t 8,841.000 márká értékben, exportáltak 372.880 mm.-t 9,322.000 márká értékben. Az export tehát felülmulta az importot, de hogy mennyi volt a belfogyasztás, az kimutatva nincs; *superfoszfátot* importáltak 1906. szept. 1-től december 31-ig 613.920 mm.-t 3,684.000 márkáért és exportáltak 882.290 mm.-t 5,470.000 márkáért; de *nyers foszfátot* importáltak 1906-ban 5,311.950 mm.-t 31,277.000 márká értékben. Ezek exorbitans számok és megmagyarázzák azt, hogy Németország 70 millió lakossát jóformán maga tudja meglehetősen mostoha földjein ellátni és aránylag kevés gabnát és húst importál, de annál több cukrot exportál.

**Az amerikai gabonatermés értéke.** Bár az elmúlt év Amerikában is gyenge termést adott, hisz maga a buza 100 millió bushellel kevesebb volt, mint 1906-ban, a kedvezőbb árviszonyok következtében, az összetermés értéke 2361, míg 1906-ban 2065 millió dollárral van megállapítva. Ami a bevetett terület

## Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

# gyapju-aukcziókra,

melyek az év folyamán két sorozatban, nevezetesen július és október hónapokban tartatnak meg. Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

**Magyar Általános Hitelbank**  
Aruosztály — Gyapjuárverések  
Budapest, V., Nádor-utcza 12. sz.

A Bór- és Lithion-tartalmú, természetes és vasmentes

## Salvator-forrás

kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a cukorbetegségnek, az emésztési és légzési szervek hurutjainál.

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Szilvye-Lipócsi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

tek mennyiségét illeti, ugy 1907-ben 186, az 1906-ikban 184, míg 1896-ban 152 millió acre volt eke alatt. Már az 1906, és 1907 évek közötti területkülönbséget is igazolja, hogy az amerikai mezőgazdaság nem fejlődik, illetőleg nincs visszafelépülésben. Igaz, hogy az 1907. évben ez amerikai buza terület jóval kisebb volt, mint 1906-ban, de ez annak tulajdonítható, hogy a 1906—907. év télen nagyon sok buza kifagyott és a felszabadult területet farmerek kukoriczával ültették be, melyből 1907-ben 100, míg 1906-ban 96 millió acre volt.

**A zab eltávolításának ellenőrzése.** Napirenden levő dolog az, hogy a kocsisok a lónak kimért zabot ellopják és disznáknak, tyukjaiknak adják. Hogy miként lehet erre rájönni, azon sok ember törte már a fejét. A »Deutsche landw. Presse« egy új módot ajánl ennek kikutatására. A zabot meg kell phenolphtaleinnal festeni, a mi úgy történik, hogy egész kis mennyiségben feloldják és bespriccszelik vele a zabot. Ha az ily zabot megnedvesítjük és szivarhamut hintünk rá, akkor vörös színt kap. A szer ártalmatlan, de a hibája az, hogy kutatni kell a cselédek kamráiban, a mi nagyon rossz vért szül. Ennél jobb módokra lenne szükség.

### Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

A télies időjárás e lefolyt héten is megmaradt, jóllehet, hogy az utóbbi napokban kissé feljebb szált a temperatura, a fagypontra felül azonban csak igen kevéssé emelkedett. Ennek dacára oly nagy számban érkeztek rendelések, hogy a készletek kiegészítése már most szükségesnek mutatkozik. Sajnos, hogy luczernából és baltaczim- és néhány féle fűmagból megbízható mag már csak nagyon kevés kapható és ezt a keveset is lényegesen magasabb árakkal kell fizetni, úgy hogy magas fokú csiraképességű, tiszta árunak bevásárlási ára jelenleg magasabb, mint 4—6 héttel ezelőtt az eladási ára volt. Vörös lóherének folytatólag is nagy kelete volt. A finomabb mag ára emelkedett, míg a kevésbé finom minőségűnek ára nem változott. Luczerna irányzata emelkedő. Az ebbeli forgalom rendkívül nagy volt. A világos szemű tiszta minőségűekért a mult héthez képest szivesen fizettek 6—8 koronával 100 kilónként többet, míg ellenben a barnásabb szeműek csak 3—4 korona ártóbblettel kelték el 100 kilónként. Takarmányrépamag. Impregnált árura még fokozottabb mértékben érkeztek rendelések mint a megelőző héten. Nem impregnált répamagból sok olyan áru fordul elő a forgalomban, mely gyöngén csirázik, ennek folytán feltétlenül szükséges, hogy a gazda vetés előtt, minden zsák répamagot csiraképességre vizsgáltsason meg. Baltaczimmagból is sok silány gyöngé áru

van forgalomban, tehát itt is jó lesz az óvatosság. Bükköny és muharmag ára változatlan.

**Jegyzések nyers áruért 100 kilónként Budapesten:**

Vöröslóhere	190—200 K.
Vöröslóhere nagy arankás	170—180 „
Luczernamag, világos szemű	170—175 „
Luczernamag, barnás szemű	150—160 „
Nyulzapuka	150—155 „
Biborhere	36—40 „
Baltaczim	38—40 „
Tavaszi bükköny	18—19 „

### Gazdasági cikkek áruforgalma.

A »Gazdasági Lapok« heti jelentése e hét üzleti forgalmáról.

**Készáru-tözsde 1908. február hó 21-én.**

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapesten		100 kilogramm készpénz ára Budapesten			
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig		
<b>Buza:</b>						
Tiszavidéki	75	22.60	23.—	79	23.25	23.70
„	78	22.80	23.20	80	23.35	23.80
„	77	22.95	23.35	81	—	—
„	78	23.10	23.40	—	—	—
<b>Fehérmegyei</b>	75	—	—	79	23.05	23.40
„	76	22.50	22.90	80	—	—
„	77	22.60	23.—	81	—	—
„	78	22.80	23.20	—	—	—
<b>Pestvidéki</b>	75	22.35	22.75	79	23.10	23.50
„	76	22.55	22.95	80	—	—
„	77	22.65	23.05	81	—	—
„	78	22.90	23.30	82	—	—
<b>Bánási</b>	75	22.40	22.80	—	—	—
„	76	22.65	23.10	79	—	—
„	77	22.80	23.10	80	—	—
„	78	—	—	—	—	—
<b>Bánsági</b>	75	—	—	—	—	—
„	76	—	—	—	—	—
„	77	—	—	—	—	—
„	78	—	—	—	—	—
<b>Réz</b>	elsőrendű (uj)	—	—	20.10	—	20.20
„	középmínőségű (uj)	—	—	19.90	—	20.—
„	takarmányáru, elsőrendű	—	—	15.—	—	15.20
„	„	—	—	14.80	—	15.—
<b>Kéles</b>	elsőrendű (uj)	—	—	15.90	—	16.20
„	középmínőségű (uj)	—	—	15.80	—	15.80
<b>Tengeri belső</b>	román v. bolgár	—	—	13.40	—	13.60
<b>Repczekáposzta</b>	—	—	—	—	—	—

### Szesz.

A szeszületben e héten ismét nagyobb kínálat uralkodott és miután a bécsi kontingens nyersszesz jegyzés is olcsóbb volt, az árak olcsóbban zárulnak.

Elkelt *finomított szesz* adózva 164.50—165 K, adózatlanul 65.50—66 K-ig helybeli finomított gyárraktól, míg vidéki finomítottak főleg azonnali szállításra valamivel olcsóbban ajánlottak.

*Élesztőszesz* adózva 163 K, adózatlanul 64 koronáig. *Denaturált szesz* hordóval együtt nagyban 55—55.50 K-ig kelt el kötésre.

*Mezőgazdasági szeszgyárak* kontingens nyersszesz 58—58.50 K-ig ajánlottak ab termelő állomások azonnali és későbbi szállításra.

**Bpsten a kontingens nyersszesz ára 61—62 K.**

**Budapesti zárlatárak nagyban:**

Finomított szesz adózva	164.50—165 K
Finomított szesz adózatlan	65.50—66 „
Élesztőszesz adózva	162.50—163 „
Élesztőszesz adózatlan	63.50—64 „
Nyersszesz adózva	162.50—163 „
Denaturált szesz	55—55.50 „

### Kimutatás

a hazai nyilvános árarkárak és szövetkezeti gabonárakárak gabona és őrlemény forgalmáról és készleteiről.

1908. február 16-tól 1908. február 21-ig.

A forgalom és készletek részletezése	Buza	Róz	Árpa	Zab	Tengeri
mennyisége métermázsákban					
<b>I. Készlet és forgalom.*</b>					
Készlet 1908. febr. hó 1-én	313.507	188.363	184.097	179.689	153.110
Béti- 1908. febr. 8-tól	—	—	—	—	—
Rózás 1908. febr. 15-ig	14.565	1.198	4.447	2.643	15.289
Kita- 1908. febr. 8-tól	—	—	—	—	—
Rózás 1908. febr. 15-ig	51.457	4.925	15.794	11.203	23.116
Készlet 1908. február hó 15-én	882.615	184.755	172.750	171.129	45.289

**II. Az 1908. február hó 15-én megállapított készletek részletezése.**

A) Nyilvános árarkárak.	Buza	Róz	Árpa	Zab	Tengeri
Bács	50.845	3.590	—	19.138	24.278
Békéscsaba	30.670	30	1.358	361	4.687
Berettyóújfalú	3.689	2.011	6.423	195	—
Brassó	5.350	692	2.870	8.278	3.457
Budapest	808.159	92.087	11.916	23.156	490
Csáktorna	22.222	3.638	1.255	1.242	789
Czegléd	27.540	2.692	2.701	960	328
Debrecen	14.095	27.978	6.277	4.353	584
Érmihályfalva	3.992	13.009	50	249	2.291
Finne	10.320	10	12.401	12.490	62.444
Kába	19.189	1.007	959	243	49
Károly	16.412	—	408	53	—
Kassa	4.600	1.000	4.571	2.727	85
Kisújszász	41.803	590	2.175	259	125
Kisvárd	9.292	12.220	80	590	150
Kolozsvár	12.800	151	5.824	4.733	499
Marosludas	11.783	1.367	1.846	2.805	603
Marosvásárhely	9.172	—	1.691	2.523	545
Mátészalka	7.241	4.040	6	458	1.571
Mezőtúr	35.984	—	3.714	68	144
Miskolc	10.344	297	21.443	2.022	528
Nagybecskerek	47.826	1.029	120	30.054	11.161
Nagykanizsa	15.566	3.570	22.071	2.129	1.016
Nagybalonta	2.695	1.092	1.407	1.841	12
Nagyszeg	—	—	—	—	—
Nagy-Várad	5-176	482	1	464	424
Nyíregyháza	—	—	—	—	—
Nyitra	8.346	—	599	206	100
Pancsova	3.360	—	—	150	15.817
Pozsony	90.809	3.685	95.486	102	301
Szarvas	25.088	—	3.984	362	205
Szatmár-Németi	14.156	5.900	493	6.755	2.699
Szeged	4.385	134	3.434	225	592
Szoboszló	14.011	54	4.331	20	311
Szombathely	2.492	330	10.595	1.804	378
Temesvár	30.892	—	312	25.555	636
Versecz	10.528	—	514	1.362	3.922
Sziszek	2.867	—	84	4.991	6.954
Zágráb	—	—	—	—	—
Zimony	—	—	—	—	—
<b>B) Szövetkezeti gabonárakárak.</b>	8.581	842	504	798	132

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Ordódy Lajos.**



## Egyetemeres- és mélyművelő-ekék

acélöntvény-testekkel, páncél-lemezekkel,

□ acélgerendelylyel,

➤ állítható szarvakkal, önvezetéssel.

## Többvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló- és rét-boronák,

háromtagu és egytagu hengerek,

Superior sorvetőgépek, triőrök.

# UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 12 HP-ig. Ipari mozcsonyok 200 HP-ig.

Világhírt szabadalom 18 államban



**Stádel-Torkos földmérő-taliga** kapható Stádel gépgyárban, Győrött.



**GAZDÁK**  
figyelmébe!  
= 50% =  
olcsóbb,

M. kir. szabad. 12321-900 A. 905.

mint bármely más világító anyag a

## pyroleum

= világitása. =

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már

több ezer uradalomban bevezettetett.

Számos elismerő levél nálam betekinthető. Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. Kivá-

natra prospectus ingyen és bérmentve

## Degen Jakab

BUDAPEST,

IX. ker., Közraktár-utca 28.

### Muraközi nóri fajlovak (hidegvérűek).

A t. cz. földbirtokosok, uradalmak és mezőgazdák szíves figyelmébe ajánlom magamat a valódi

### muraközi nóri fajlovak,

u. m.: ígás, anyakanczák, tenyészcsikók és apamének vételénél, melyet én az első kézből direkt a paraszt tenyész-

től bármiknek igen szolid feltételek mellett segédkezem beszerezni. Elsőrendű referenciák. Vásárok jegyzékével kész-

séggel és díj- **Hoffmann Lipót** lóvásárló ügynök

lanul szolgálok, **Csáktorna** (Muraköz).

**Birtokosoktól és uradalmaktól számos elismerés.**

# Magánjáró gőzeke

használt, kerestetik megvételre.

Ajánlatok „Magánjáró 5340“ jelige alatt Mosse

Rudolf hirdető irodájába kéretnek.

## A szőlő trágyázása.

Irta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona.

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló-

és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb

terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék.

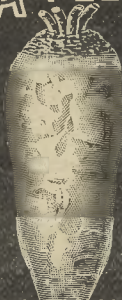
Megszerezhető a

„Gazdasági Lapok“ kiadóhivatalában

Budapest, IV., Muzeum-körút 7.

**TAKARMÁNYRÉPAMAGOK**

UJ IRÁNYELVEK SZERINT TENYÉSZTVE.

**WOHANKA-FÉLE JAVITOTT****ECKENDORFI, MAM MUTH, OBERNDORFI**TENYÉSZTÉSE VEGYI FAJVÁLASZTÁS ALAPJÁN.  
NAGY TÁPANYAG-TARTALOM és TÖMEGTERMELÉS  
~ SZAVATOLÁS MELLETT ~**WOHANKA és TÁRSÁ BUDAPEST,**  
V. VÁCI-KÖRÚT 76.  
HELLER MŰR BPEST.**Kwassitzi hannaárpa**eredeti utántermés 150 mm. a 22 korona és másodután-  
termés a 18 kor. elsőrangú áru, legalább 10 métermá-  
zsás részletekben vetési célra eladó dr. Deutsch József  
bérgazdaságában Nagy-Surány, Nyitra megye.

Minta készséggel küldetik.

**NOVÁK ÉS JAHN**

gép-, réz- és fémárugyár, kazánkovács-műhely

**PRÁGA-BUBNA.**

Legrégibb különlegességi cég Magyarország és Ausztriában

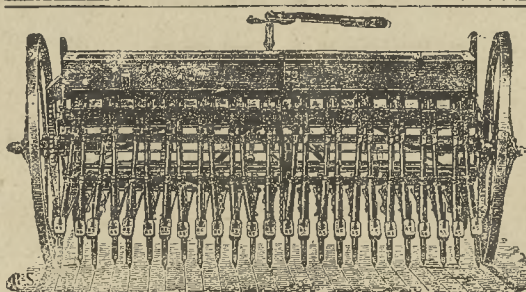
**gazd. szeszgyárak,**  
**sajtolt élesztő gyárak, szeszfinomítók**

berendezésére és átalakítására.

Egyedüli felállítási jog Magyarország és Ausztriára nézve a  
folytatólagos destilláló-rektifikáló készüléknek  
E. BARBET Páris, rendszere és szabadalma alapján.Henczepárlók, szabadalmazott előczefrész- és hűtő-kádak,  
mosógépek, malátazúzók, szivattyúk, transzmissiók és  
tartányok, stb.**Gőzkazánok és gőzgépek minden rendszerben és nagyságban.**Mindem a legjobbnak bizonyult  
szerkezetben és szolid kivitelben.

Zervek és költségvetések és bármilyen előmunkálatok elkészítése.

450 szeszgyárnál több berendezve!

1904-iki szeszkiállításán Bécsben: legmagasabb kitüntetés  
„GRAND PRIX!“**PROPPER SAMU**MEZŐGAZDASÁGI GÉPRAKTÁRA  
BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 52.A ajánlja mérsékelt  
árakon a jelen  
idényre SACK RUDOLF  
elismert kitűnő gyárt-  
mányait, aczélekeit,  
vasboronait, könnyű és  
szilárd sorvetőgépeit.

szecskaavágó- és répavágó-gépeit kézi, járgány- és gőzhajtásra.

**Elsőrendű biztonsági járgányait.**„WESTFALIA“ műtrágyaszóró-gépeit,  
a jelenkor legjobb **takarmány pároló-készülékeit**  
szerkezetű

és minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Minderről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

**KALISÓK**

nevezetesen kainit, kalitrágyázó stb. szállítására ajánljuk:

**F. GROBE & Co. Berlin W. 9.**

Abteilung Kalisalze und Düngemittel.

Képviselő:

**REICH ADOLF, Budapest, Csengeri-u. 78.**

Mindenféle

**Szivattyúk**

házi és nyilvános használatra, gyári és ipari célokra.

Vas- és ólomcsövek bármely nagyságban.

**ISTÁLLÓ-VEZETÉKEK.****Mérlegek**

legújabb és javított rendszerűek.

**Szivattyúk és Mérlegek**

tejgazdasági üzemekre kaphatók:

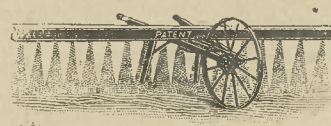
**W. GARVENS**Központi és  
főiroda: „Garvenswerke“ Bécs II.,  
Handelsquai 130.

Mintatelep: Wien I., Schwarzenberg-Strasse 6.

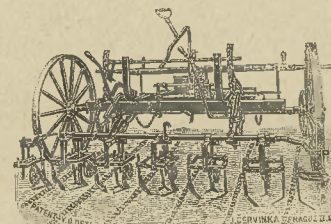
Arjegyzékek díjtalanul és portómentesen küldetnek.

**JOHANN ČERVINKA, PRAG II.**  
HAVLIČEKPLATZ No. 26.

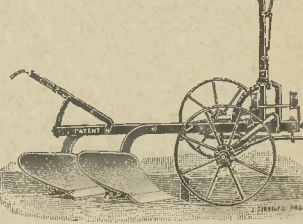
J. ČERVINKA, PRAGUE II. 871



J. ČERVINKA, PRAGUE



J. ČERVINKA, PRAGUE II. 871



J. ČERVINKA, PRAGUE

offeriert als Spezialität die weltberühmten automatischen Schnecken-  
Trieure, neuartige, leichte Klee- u. Grassämaschinen mit unver-  
wüthlichem Stahlsäwerk, die weltberühmte automatische Rüben-  
hacke „Patent Deyl“ geegnet für Rübe, Mais, Kartoffeln, Getreide,  
als auch zum Querschneideln der Rübenreihen und 2-scharige  
Stahl-Pflüge, kippar, mit Deichsel.

# Kik ajánlják és kik nem ajánlják

a selektált (kiválogatott) anyarépákról nyert és impregnált  
**MAUTHNER-féle TAKARMÁNYRÉPAMAGOT**

Ki nem ajánlja az impregnált  
répamagot?

A répamaggal kereskedő  
konkurrenczia.

Miért nem ajánlja a  
konkurrenczia?

Mert a konkurrenczia **selektált**  
anyarépákról nyert **és impregnált**  
répamagot *nem árusíthat*, amennyiben a 4212. sz. magyarországi szabadalom **kizárólagos tulajdonosa** a **MAUTHNER ÖDÖN** cég **termelője**. Ezen okból  
**a konkurrenczia idei árjegyzékében a következőket közli:**

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület növénytermelési szakosztálya tavaly egyhangulag azt határozta, hogy az ugynevezett

**impregnált  
répamagot**

a magyar gazdaközönségnek

**megvételre  
nem ajánlja.**

Miképpen nyilatkoznak a

**nem érdekeltek,**

kik egyszersmind a növénytermelési téren **legkiválóbbaknak elismert szaktekintélyek?**

A „Köztelek“ 1908. február 12-iki számában az ott rovatolt 88. számú kérdésre *Kerpely Kálmán*, a debreczeni gazdasági akadémia igazgatója a következőkben válaszolt:

Felelet a 88. sz. kérdésre. Annyi tény s azt magam is tapasztaltam, hogy az impregnált répamag hamarabb kikel és a vetés sűrűbb, egyenletesebb fejlődésű. Igaz, hogy ebből még nem következik az, hogy nagyobb termést is adjon, mert kedvezőbb időjárás esetén a fejlődési különbségek az impregnált s impregnálatlan mag vetése között hamarosan elenyésznek. Miután azonban a répa fejlődésének kezdetén legkényesebb, a gyors kelés és sűrű fejlődés csak előnyül tudható be. Igaz, hogy ezen előny akárhányszor nem talán az impregnálás eredménye, hanem az impregnálásra használt maggomoly kitűnő fejlettségének, 1-ső rendű minőségének a következménye, de ezen körülményt az impregnált mag hátrányául betudni legalább is helytelen lenne.

K. K.

A „Köz'elek“ 1907. február hó 27-iki számában *Línhart György* magyar-óvári gazdasági akadémiai tanár, a növényélet- és kórtani állomás vezetője az impregnált répamagról a következő felvilágosítást adja:

„**Répamag impregnálása.** (Felelet a 148. sz. kérdésre.) A Jaensch & Comp. quedlinburgi cég által már évek óta forgalomba hozott impregnált répamag, amelynek elárusításával hazánkban Mauthner Ödön budapesti cég foglalkozik, már hosszú idő óta jó hírnévnek örvend főleg azért, hogy a mag gyorsan és egyenletesen kel ki. A gyors kikelés következtében a fiatal répanövénykéek gyorsabban és erőteljesebben fejlődnek, aminek folytán többnyire kevesebbet szenvednek a gyökérfekélytől és a földi bolhaktól. Eme előny különösen akkor szembeszökő, ha az időjárás avagy a talaj elégtelen nedvességtartalma kevésbé kedvező a vetés gyors fejlődésére. Ez oly elvitázhatatlan tény, amelyet tagadni nem lehet.

A Jaensch-féle impregnálási eljárás abban áll, hogy a répamagot kénsavval és klórgázzal kezelik és azután szárítják. Az impregnálás folytán a répamagoly külsején tapadó és a külső burokrész belsejében levő káros élősködők (Phoma, bakteriumok stb.) csirái elpusztulnak s a mag csirázási esélye növeltetik, amihez az impregnálást követő szárítás is nagy mértékben hozzájárul.“

L. Gy.

**Kik ajánlják?**

Impregnált veres mammuth és olajbogyó alakú répamag fekete agyagos talajba vetve. Hamarabb kel, fejlődése gyorsabb, nagyobb hozama és jobban áll el, mint a nem impregnált. Számvevői adatok szerint 100—130 métermázsával nagyobb termést adott holdankint mint a nem impregnált mag.

Fehérgyarmat, 1907. december 15.

Zorányi Péter,  
uradalmi intéző.

Oberndorfi impregnált répamagot vettem agyag és kevert földbe. Az impregnált szebb, nagyobb volt, mint a nem impregnált. Az impregnáltból, miután a bogarak pusztítást vittek végbe, holdankint 200 métermázsával termett, míg a nem impregnált oberndorfi 180 métermázsát adott.

Nagy-Herestény, 1907. december 19.

Horváth Sándor,  
intéző.

**Kik ajánlják?**

Sárga eckendorfi, sárga oberndorfi, vörös mammuth. Könnyű, kissé homokos talaj. Csak impregnáltat vettem, mivel tapasztaltam már előző évekről, hogy ez sokkal előbb kikel és hamarabb fejlődik, mint a nem impregnált.

Nádujfalu, 1907. december 14.

Zmeskál Zoltán gazdasága.

Az impregnált répamag 6 nappal előbb kelt ki, mint a nem impregnált. Előbbiből holdanként 30—40 métermázsával több termett s dacára, hogy az idén az ormányos bogár és bolha sok helyen majd teljesen tönkre tette a répákat, nálam a legnagyobb szárazság alatt is gyönyörűen fejlődött. Teljes megelégedésemet fejezhetem csak ki.

NagyLucs, 1907. december 14.

Nagy Lucsi gazdaság.  
Osztrovác György,  
gazdatiszt.

## Kik ajánlják?

Olajbogyó és oberndorfi. Kötött talaj. Én csak **impregnált** vetek mindig és ez elég bizonyíték, hogy megfelelőbb a nem impregnálnál.

Molnári, 1907. december 13.

Kreis István,  
intéző.

**Impregnált** hosszú vörös mammuth répa-mag lett vetve igen jó talajba. Répatermésünk a nem impregnált répakkal szemben előnyösen ki-vált az impregnált javára. A termés kielégített és meg vagyunk elégedve vele. A répa a legjobb minőségű és kitartó. Holdanként a terméstöbblet három szekérrel volt több az impregnáltból.

Lazi, 1907. december 14.

Beniczky Árpád  
gazdasága

Kovács István,  
gazdatiszt.

**Impregnált** oberndorfi. Miután már több ízben tapasztaltuk, hogy az impregnált mag gyorsabban és egyenletesebben kel ki, mint a nem impregnált, azért most már másféle magot nem vetünk.

Dégh, 1907. december 15.

Lówy Adolf és Károly.

Sárga oberndorfi és sárga olajbogyóalaku **impregnált** répa-mag lett vetve középkötött vályog-talajba. Impregnált magon kívül  $\frac{1}{3}$  ad rész nem impregnáltat is vettem. Daczára a nagy esőhiánynak az impregnált 8–10 nappal előbb kelt. Szomszédban nem impregnált Mammuth-répa-mag lett vetve, mely mennyiség, szilárdság és tartóság tekintetében az impregnált mögött maradt. Az impregnált répa-magból 1600  $\square$ -öles holdanként 30 métermázsával több termett.

Fadd, 1907. december 14.

Bartal Béla  
cs. és kir. kamarás  
birtokkezelőse.

**Impregnált** vörös mammuth répa-mag lett vetve primisima réti földbe. Impregnált magot mi nem vetünk, de szomszédjaink ugyancsak vörös mammuthot igen. A különbség óriási volt, ugyanis az impregnáltat mag bár ugyanazon napon vetődött és a talaj is megegyezett a mienkkel, még is egy héttel később kezdett kelni és pedig nagyon hiányosan, míg a mienk szép komplett sorok voltak. A további fejlődés is sokkal erőteljesebb volt, mint az impregnáltat mag után kelt répánál. Katasztrális holdanként termett nálunk impregnált mag után 330 métermázsá, míg ugyanilyen földben impregnáltat mag után kat. holdanként, mint szomszédjaimtól hallottam 210–220 métermázsá. Az impregnált mag után termett répánál azt is tapasztaltam, hogy az élősdiék ellen, valamint az idő viszontagságai ellen is jobban ellent.

1907. december 14.

A Horgos-Kárászi uradalom  
intézősege.

Vörös Mammuth. Részint fekete agyag és kevés homokos talaj. Csak **impregnált** magot használtam. Véleményem szerint az impregnált mag határozottan hamarabb kel ki és jobb termést is ad. Csak egy időben használtam más magot, ami nem volt impregnálva, akkor a termés nem sikerült.

Királyhalma, 1907. decz 4.

Lovag Aubin Károly.

Sárga olajbogyó. Középkötött talaj. A nem impregnáltból átlag termés holdanként 128 métermázsá, az **impregnáltból** 226 métermázsá volt.

Monostor-Apáti, 1907. decz. 17.

Szezemszky Gyula,  
urad. bérlő.

## Kik ajánlják?

Az elmúlt évben szintén vettem Öntől **impregnált** répa-magot, mely minden tekintetben megfelelő volt nálam. Mas gazdaságban, valószínűleg nem Mauthner-féle, magból a répa felmagzott.

Szamosfalva, 1907. február 9.

Friedmann Ferencz.

Hosszu vörös **impregnált** mammuth répa-mag lett vetve középhomokos talajba. Az impregnált répa-mag 16 nappal hamarabb kelt ki, mint a nem impregnált. Termésem igen jól sikerült és igen jól fizetett. Az impregnáltból háromszor annyi termett, mint a nem impregnáltból, melyből szintén vettem. Kaptam holdanként 38 jó szekérrel vagy 380 métermázsát az impregnált répa-mag után.

Szotyor, 1907. december 15.

Bartha Mihály.

**Impregnált** olajbogyó alaku répa-magot, fekete, nem nagyon kötött talajba vettem. 4–5 nappal előbb kelt ki, mint a nem impregnált. Az impregnált répa-mag után nyert palánták sokkal gyorsabban fejlődtek és nagyobb hozamot eredményeztek, mint más éveken a nem impregnált répa. Ez idén csupán impregnált répa-magot vettem, mely után 1100  $\square$ -öles holdon 400 métermázsá répa termett. Más éveken az impregnált  $\frac{1}{4}$  résszel több hozamot adott, mint a nem impregnált mag.

Gziframajor, 1907. december 17.

Magyar Jenő

gazdasága.

**Impregnált** sárga eckendorfi répa-mag lett vetve barna agyag, homokos, kavicsos talajba. Az impregnált mag után nyert palánták a répa-betegségeknek jobban ellentállt, mint a nem impregnált, mit szomszédaimmal észleltem. Az idei száraz esztendőben a répatermés kicsiny volt, holdanként 150 mm., más éveken az impregnált mag után kat. holdanként 60–70 mázsával több termett. Az **impregnált répa-magot különösen ott, ahol a korai vetést a klimatikus viszonyok nem engedik meg, jobbnak tartom a nem impregnálnál.**

Magyarosd, 1907. december 16.

Hoffmann Andor,

urad. bérlő.

Veres mammuth és sárga olajbogyó alaku **impregnált** répa-mag lett sárga agyagos homokkal kevert földbe vetve. A nem impregnált répa-mag 7–8 nappal később kelt. A kedvezőtlen időjárás folytán a terméshozam a két répaféleség között nem lehetett oly nagy, mint normális időjárásnál, mindazonáltal holdanként az impregnált 30 métermázsával többet adott.

Magyari, 1907. december 18.

Gróf Pálffy Béla

uradalmá,

Griesz Károly,

kaszár.

**Impregnált** vörös mammuth répa-magot vettem homokos agyag talajba. Szomszédom nem impregnáltat vetett és azt tapasztaltam, hogy a majd nem egy időben vetett répa-mag közül az enyém 8 nappal előbb kikelt, gyorsabban fejlődött és minden munkáját a kiszédeszt is előbb tettem meg és földjét elvettem búzával. Az idei rossz időjárás daczára holdanként 40 métermázsával több termett az idén is, mint a nem impregnáltból.

Magyar-Gencs, 1907. december 18.

Özv. Kerkápoly Károlyné

gazdasága,

Höhn Vilmos,

intéző.

Sárga eckendorfi. Kötött fekete agyagos talaj. Az **impregnált** 5–6 nappal előbb kel és nagyobb termést adott, mint a nem impregnált.

Pata, 1907. december 5.

Horváth Tholdy Rudolfné grófnő.

## Kik ajánlják?

Eckendorfi, oberndorfi sárga és vörös. Az **impregnált** 8 nappal előbb kel, mint a nem impregnált. A nem impregnált hozama csekélyebb.

Törökszákos, 1907. december 7.

Rósa József,  
nagybirtokos.

Oberndorfi. Kötött szikes talaj. A nem **impregnált** 4–5 nappal később kelt ki, mint az impregnált. A nem impregnált termése gyengébb volt és fejlődésben sem érte el az impregnáltat.

Szentpéterszeg, 1907. december 2.

Bereczky László,  
urad. gazdatiszt.

Sárga olajbogyó **impregnált** és nem impregnált. Fehér olajbogyó nem impregnált. Fekete homokos talaj. Az impregnált mag 2 nappal előbb kelt ki. Impregnált magból holdanként kb. 2 kilóval kell kevesebb vetőmag, mert gyorsabb fejlődésű lévén, a kis növény jobban ellentáll a bolha és hangya pusztításának és így biztosabban fejlődik. Három évi kísérletezés alapján mondhatom, hogy az impregnált maggal bevetett táblák holdanként kb. 20–38 métermázsával több termést adtak, mint a nem impregnált maggal bevetettek.

Pusztavacs, 1907. december 14.

Szász Coburg-Gothai Fülöp herceg  
pusztavacsi főintézősege.

Oberndorfi és olajbogyó. Kötött fekete talaj. Az **impregnált** mag 10–12 nap alatt egyenletesen és erőteljes palántákkal kelt ki. Hasonlíthatatlanul jobban kel és erőteljesebben fejlődik a nem impregnálnál. Hozama holdanként kb. 60 métermázsával nagyobb.

Feketeagyőrös, 1907. december 3-án.

Nadányi Miklós,  
földbirtokos.

Ez idén kivétel nélkül csak **impregnált** répa-magot vetettünk, minthogy több évi kísérletek által e magnak gyorsabb csírázásáról győződünk meg a nem impregnált maggal szemben, valamint arról is meggyőződünk, hogy az impregnált mag után nagyobbak a termések is.

Pozsony-Főrév, 1907. decz. hó 18-án.

Gróf Csáky Ödön

uradalmi intézősege.

Sárga olajbogyó. Agyagos homoktalaj. Tapasztalatom szerint a nem **impregnált** mag később kel 8–10 nappal is. 15–20%-kal több hozamot ad az impregnált mag, mely korai kelésének következménye.

Homok-Terence, 1907. december 4.

Horváth Bertalan,

nagybirtokos.

**Impregnált** sárga, olajbogyó alaku és nem impregnált vörös mammuth. Nehéz, fekete, dombos talaj. Az impregnált mag 7–8 nappal előbb kelt ki, annak daczára, hogy egyforma minőségű talajba volt vetve. 1200  $\square$ -öles holdanként az impregnált magból, a szárazság daczára is, 190 métermázsá, míg a nem impregnált magból csak 120 métermázsá termett.

Nőtincs, 1907. december 10.

Zemling Ernő,

kaszár.

Örömmel tudatom, hogy répa-magtermésem, az itteni talajviszonyokat tekintve, kitűnően sikerült. 1 katasztrális holdon 5 kg **impregnált** oberndorfi répa-mag után 520 métermázsá gyönyörű répám termett. Az olvasókörben tartott gyűlésünk alkalmával, répatermelési sikereimen felbuzdulva, gazdátársaim elhatározták, hogy ezentul csakis impregnált répa-magot fognak vetni.

Szentkirályszabadja, 1907. november 29.

Karsa Zsigmond,

földbirtokos.

**MAUTHNER ÖDÖN** csász. és kir. udvari magnagykereskedése

VII. ker., Rottenbiller-utca 33. sz. **BUDAPEST** IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.



# Kocsigyártás.

Budapesti kovács- és kocsigyártó-  
ipartestület védnöksége alatt álló

## Kocsi Árucsernok Szövetkezet

BUDAPEST, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.  
Magyarország legnagyobb kocsi-raktára.

### Tenyésztojások

90% megtermékenyítésért felelősség vállalatik. Legmagasabban díjazott, nagy udvarok és kifutókban tisztán tenyésztett törzsekbeli, u. m.: Fekete és fehér Minorka, Plymouth-R, hamburgi arany (u. n. óriási fácszántyúk) fehér és fogszínű olasz és Faverolles tojások drbja 40 fill. Fehér és ezüst Wyandotte, óriás fekete rózsataraju Minorka (amerikai ujdonság), fehér Orpington és világos Brahma-tojások darabja 50 fillér. Óriás pekingi kacatojások drbja 60 fillér. Amerikai óriási Bronzpulyka-tojások drbja 1.20 K. Ezüst gyöngyuktojások drbként 40 f. Geflügelhof Smritz (Mähren.)



Farkas-féle Reform-melegágyablak

## UJDONSÁG!

### Farkas-féle 'REFORM' melegágy-ablakok,

melyek minden eddigit felülmúlnak. **ELŐNYEIK:** 1. Alsó és felső részük kovácsolt vasból minden hajlás ellen szerkesztve. 2. A legtartósabbak. 3. Anyaguk elsőrendű vörösfenyőfa. 4. Javítási sohasem igényelnek. — Megrendelhető: vasszerkezeti gyárban Budapest, VI., Lehel-u. 8.

Mindenemü kertészeti és gazdasági építkezésekről szakszertű költségvetéssel és eredeti tervekkel díjtalanul szolgálunk.

Elismerő-leveleink közül: Tek. Farkas és Társa uraknak Bpest. A 4 db mintabla-kiadást (REFORM-melegágy-ablakot) megkaptam. Igen ezélszerűek és várakozásomat felülmúlják. Kérnék ismét 20 darabot elkészíteni és cizmemre Bodajk állomásra mint teherárut feladni. Fejérvár-Csurgó, 1907. VI/25. Kiváló tisztelettel Weigl Ferencz főkertész.

## FISCHER és TSA NAGYENYED

### FA- és SZŐLŐISKOLÁK

150.000 Gyümölcsfa csemete. 1.000.000 Gyümölcsfa-alany, 1.000.000 Élő sövény csemete sótányfák, díszcserjék, tülevelű- fák, rózsák stb.	1.000.000 szőlőoltvány. Euro- pai és-amerikai sima és gyö- keres vessző. Különlegesség: Csemege-szőlő- oltványok.
---	---

120 kat. hold művelési terület

30.000 Kiváló szép beszücczei és boszniai szilvafa csemete.

Arjegyzzék ingyen.

### Vetőmag eladás!

A baranyaszentlőrinczi uradalomban eladandó fajtisza

### Canadai vetőzab,

100 q megrendelésnél q-ként 17 kor, kisebb tételekben q-ként 18 kor. árban.

### Vauriac

takarmány répamag q-ként 60 K árban.

### Richardson-Chevalier és Oregon

tavaszi árpa q-ként 20 kor. árban ab Esztlőrincz állomás, vevő zsákjaiban vagy önköltségen felszámitandó zsákokban szállítva. — Megrendelések intézendők az urad. számtartóshoz Baranyaszentlőrinczre.

### Eredeti Felső-Innthali és Montavuoni

tenyészállatokat és fejősteheneket (tuberkulózis menteseket) előnyösen közvetít s a vásári és árszabványviszonyok felől a t. vevőknek szívesen ad felvilágosításokat: Anton Hell, Imst, 1/Tirol.




## Eladó tenyészállatok.

A kolozsvári m. kir. gazdasági Akadémia a f. év tavaszán elad:

választott berkshiri kanmalacot	à 25.— K
választott berkshiri kocmalacot	à 20.— K
választott berkshiri mangalicza keresztezésű kan malacot	à 20.— K
választott berkshiri mangalicza keresztezésű kocza malacot	à 16.— K
tisztavéri választott erdélyi racka kos bárányt	à 15.— K
tisztavéri választott erdélyi racka anyabárányt	à 10.— K

Az árak mind helyben a kolozsvári gazdasági akadémia majorjában értendők. Előjegyzéseket elfogad nevezett gazdasági akadémia gyakorlati tanszéke.

## 100 pár díszlőszerszám.



Mell- és kumnet, ezüst- és aranydíszítések, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótakarók, régi és új esőköpenyek, halinacsizmák, zöld munkaszubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi, 1.6i- és gyermek-nyergek, régi és új fegyverek, kardok és puskák, tűzálló kasszák minden nagyságban, kézi vaskazetták, másoló prések, gyepplőszárak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban mint bárhol kaphatók.

Wien, IX., Trödlerhalle 105. — Telefon 20.745. — A küldemény utánvétellel eszközöltetik. Nem alkalmas tárgy kicseréltetik.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.



Alapított 1847.

# Brausweller János

Szegeden Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műóras, főtallálója a remontoir ingaóráknak stb. stb.

## ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

## Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám,

Alakult 1900. Biztosítéki alap: Alakult 1900.

Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,970.340.— kor.

Tartalékok . . . . . 764.760.16 „

Osszesen: 2,735.104.16 kor

1901. évi fölösleg	90.349.— kor.	1904. évi fölösleg	72.438.23 kor
1902. „	59.782.26 „	1905. „	61.730.60 „
1903. „	109.331.73 „	1906. „	39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módzatok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat, 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

## STRUBE-féle tavaszi buza-vetőmag,

mig a készlet tart, kapható mm.-ként per 30.— korona, zsák nélkül nagytapolcsányi állomásra szállítva a nagyméltóságú báró Stummer Ágost uradalmi főintézőségénél Tavar-nok, u. p. Nagytapolcsány.

## Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-út sarok. Alapított 1871.



Dus raktár új és használt kocsikból. Használt kocsik becséreltetnek és átalakítások elfogadtnak jutányos árak mellett. Ugyszinté mindenféle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Arjegyzzék ingyen és bérmentve.

## A német birodalmi gazdasági egylet nagy ezüst érmével

tüntették ki Grabe és Vahle bielefeldi céget az 1907. június 6-án megtartott düsseldorfi vándorkiállításon

## szab. répvágó gépeiért

az itt felsorolt előnyei miatt:

Páratlan munkamennyiség. Minden nagy- és középbirtokra nézve nélkülözhetlen.

Óránkint végez:

80-100 mázsát — kézi hajtással.  
160-200 mázsát — motorhajtással.

Sima metszés épszőgű szeletekben, tet-szész szerinti méretekben. Semmi nedv-vesztés. Fényes bizonyítványok kiváló gazdáktól és a Hallel és Münsteri kísérleti állomásoktól. Sok kitüntetés.

Árakat tudakozódásra közill.

Grabe & Vahle gazd. gépgyára Bielefeld, Westfahlen.



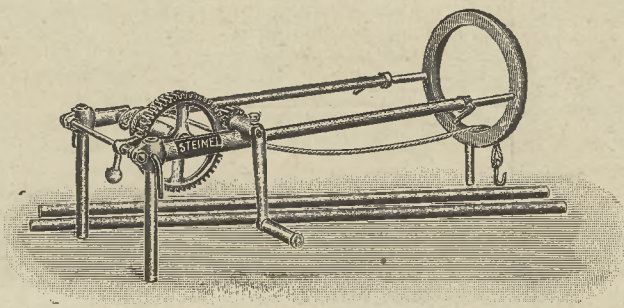


# Mentsük meg a teheneket!

Állatorvosok és előkelő gazdák által ajánlott

## „Herkules“ állati ellést elősegítő párnázott támaszvánkossal.

Több ezer  
használatban!



Az eredményt  
garantáljuk!

Fenti ábrával bemutatunk minden állattenyésztő részére nélkülözhetetlen segítő eszközt.

Ismeretes, hogy háziállatainknál, különösen szarvasmarháknál, az ellési aktus ritkán folyik le szerencsésen segítség nélkül. Szarvasmarha fajtáink folytonos nemesítése és a legelőre járás csökkentése ezen segítség igénybevételét elodázhatalanná teszi. Ezért a gazdáknak régi szükséglete egy egyszerű ellést elősegítő eszköz szerkesztése. Közvetlen az emberi kézzel való segítség különösen kisebb és távolabbeső gazdaságban sokszor ki nem elégítő vagy egyáltalán rendelkezésre sincs, miáltal sok állattenyésztő érzékeny kárt szenved.

A „Herkules“ úgy van készítve, hogy egy ember minden nagyobb megerőltetés nélkül a legnehezebben kijövő borjut is kihuzhatja. A segítés ezen készülékkel sokkal nyugodtabb és biztosabb, a lökésmentes, majdnem horizontális huzás által az anya és az ujszülött meg van kimélve, úgy hogy sérülések és betegségek az állatállományban ritkábbakká válnak. A „Herkules“ különös előnye a **párnázott támaszgyűrű**, mely az anyaállatoknak biztos támaszt ad, a lágyszöveteket, a csontvázát védi. Az állatot nem lehet, mint a közvetlen segítségnél, vagy régi készüléknél hátra ránczigálni.

A „Herkules“ hosszában és magasságában állítható, úgy a mint azt a tér vagy az állat nagysága és a padlózat egyenetlensége megkívánja. Használatnál a külön megerősítés nem okvetlen szükséges.

Használata oly egyszerű, hogy a használati utasítás hozzá felesleges. Megvárjuk, míg az állat lefekszik, mi rendesen bekövetkezik, ha ez idő alatt nem lesz háborgatva. A fiatal állat kijövő lábait kötéllel vagy gurnival összekötjük a készülék kapcsával és a csigát lassan mozgásba hozzuk. A készülék alá szalmát ajánlatos helyezni, hogy a borju puhán fekhessen.

## Az úgy mint van rögtön használható készülék ára 60 korona.

### Néhány elismerés:

Szívesen megteszem, hogy Önnek a »Herkules« állati ellést elősegítő készülékről elismerésemet nyilvánítsam. Február hó 14-én kaptam azt Öntől. Azóta tizenhét alkalommal lett használva és pedig nyolc súlyos esetben, midőn két ízben állatorvos előtt működött, kik ezen igen praktikus készülék felett csodálkozásukat fejezték ki és úgy nyilatkoztak, hogy a »Herkules« egy biztos és amellet a tehenet és borjut kimélő eszköz. Saját állataimnál háromszor használtam és kitűnő szolgálatot teljesített. Egy 15 éves ifju képes a »Herkules«-sel a legnehezebb szülési segédkezést is egyedül elvégezni.

Königsheide bei Ohl (Bez. Köln) 1903. decz. 16.

Tisztelettel

**Drux Vilmos.**

Örömmel tudatom, hogy az Öntől hozatott ellést elősegítő készülékkel nagyon meg vagyok elégedve és azt minden gazdának ajánlhatom. A készüléket minden állatnál használom, mert a kihuzáshoz nem kell több személy és a huzás sokkal egyenletesebben történik.

Fronhof, b Heisterbacherott, 1902. márcz. 1. Tisztelettel

**Weyler H.** uradalmi bérlő.

A schönerburgi állatbiztosító-társaság részére hozatott három »Herkules« állati ellést elősegítő készülékkel a legteljesebben meg vagyunk elégedve. A gépek nagyszerűen dolgoznak s az előnye, melyek a géppel járnak, olyanok, hogy ezen készüléknek egy gazdánál sem volna szabad hiányozni.

Eltételezve attól, hogy a gép használatánál egyetlen ember annyi erőt produkál, mintha a kötelet 6—8 ember huzná, az állat alig szenved valamit, mert a géppel egyenletesen lehet dolgozni és a medence-csontok a párnázott gyűrű következtében nem lesznek feleslegesen széttagítva. Rendszerint az illető állat aránylag nehéz ellés után felállhat. Ugyazint az alkatrészek minősége sem hagy semmi kívánni valót. A berkenrothi állatbiztosító-társaságnak Benroth mellett, amelynél szintén működök, egy ilyen gép beszerzését ajánlottam.

Kammerich, Bürgermeisterei Ruppichteroh, 1903. decz. 22.

A schönerburgi állatbiztosító-társaság igazgatósága

Schmidt Henrik elnök.

# KRÁSA RUDOLF, Wien, VII., Kirchengasse 258.

Sürgönczim: KRÁSA WIEN KIRCHENGASSE.

Tápláló tartalom, eltarthatóság és takarmány-tömeg tekintetében vegyileg kiválasztott (Selectionált) anyarépákról termesztett **eredeti valódi**

**quedlinburgi**

termésű

**takarmányrépamag**

**Mammuth**, hosszú, vörös, Mortham-féle óriás 18 frt  
**Mammuth**, hosszú, sárga, Motham féle óriás 22 „  
**Olajbogyóalaku sárga óriás** „Des Barres“ 19 „  
**Eckendorfi**, sárga javított, óriás 18 „  
**Oberendorfi**, sárga, kerek, javított 22 „

50 kilónként, zsákkal együtt, helyt budapesti rak-táramban értve. A legmagasabb csiraképeség és faj-azonosságért szavazatok. 250 kiló s ezen felüli vételnél 5% engedmény.

Mindennemű gazdasági és konyhakerti magvak a leg-jutányosabban kitűnő minőségben kaphatók.

**Gombás Gyula**

(ezelőtt Nöthling Vilmos)

magkereskedésében  
 Budapest, IX., Calvin-tér 9. szám.  
 Telefon 102—95. Alapított 1880-ban.  
 Árjegyzék készséggel rendelkezésre áll ingyen és bérmentve.

Az ERDÉLYI  
 KERESKEDELMI TÁRSASÁG  
 FODOR és TÁRSAI  
 megbízásokat elfogadnak  
**jármos ökrök,**  
**tinók,** sertések, juhok,  
 tenyésztés- vagy használati áll-  
 atok beszerzésére és azokat  
 felelősség mellett gyorsan és  
 jutányosan direkt forrásból  
 közvetíti.  
 Cím: Erdélyi Kereskedelmi  
 Társaság, Kolozsvár, Szent-  
 egyház-utca 2. Telefon: 311.

**Külföldi pénz**

Magyarországi birtokokra csak

**1,000.000**

koronától fölfelé

bármily mennyiségben

5% amortizációval együtt a meg-  
 becült érték felére, gyors elinté-  
 zéssel kapható.

**Conversiók is eszközöltenek.**  
 Csak közvetlen megkeresők for-  
 duljanak „L. 607.“ jegy alatt a  
 Gazdasági Lapok kiadóhivatalá-  
 hoz.

**szőlő trágyázása.**

Irta: Ordódy Lajos.

Ára 3 korona.

Gyakorlati utmutatás arra, hogy  
 miként kell a szőlőket istálló- és  
 mű-kereskedelmi trágyákkal úgy  
 trágyázni, hogy a legjobb ter-  
 ményt a legnagyobb mennyiség-  
 ben elérhessük. Megszerezhető a  
 „Gazdasági Lapok“  
 kiadóhivatalában

Budapest, IV., Múzeum-körút 7.

**Eladó**

sorfának való 3-4 éves jegeny-  
 fa 3500 drb fekete, 500 drb si-  
 monia és 10,000 sudár jegenye.  
 Venni szándékozókknak készség-  
 gel szolgál a faddi gazdaság.  
 Posta és távirat Fadd, Tolna m.

**Sárga Orpingtonok**

fajtisza, remek példányok 10.—  
 koronától kezdve kaphatók Balogh  
 Péter telephén Szentendrén.

**Gyümölcsészeti Lexikon.**

1500 czim alatt 400 képpel, gy-  
 akorlati alapon foglalkozik a gyü-  
 mölcsészettel. Évenként 4 füzet  
 jelenik meg. Megrendelhető füze-  
 tenként vagy egész évi 4.— K  
 előfizetéssel a szerzőnél, **Eötvös**  
**Lajos, Tarczal** (Zemplén m.)

**Yorkshire**  
**tenyészállatok**

elsőrendű minőségben kaphatók

**Dukai Takács Ferencz**  
 gazdaságában, **Duka**, u. p. **Já-  
 nosháza**, Vasmegeye.

**Magyar Erdész**

erdészeti és vadászati szaklap

Szerkeszti és kiadja

**IMECSPALVI IMECS BÉLA.**

Borsod-Apátfalván.

Előfizetési ár:

Egész évre. . . 14 korona.

**Somogy megyei**

tőgazdaságaimból tenyésztésre  
 kiválóan alkalmas 1-2-3 nya-  
 ras gyorsnövésű cseletpontyot és  
 mindennemű tenyészhalat aján-  
 lok. Dr. Hirsch Alfréd Budapest,  
 V., Alkotmány-utca 10.

**Nagy uradalom**

okleveles v. főtisztje jutá-  
 nyos feltételek mellett  
 elvállalja:

gazdasági üzemtervek reális jö-  
 vedelmezőségi alapra fektetett  
 kidolgozását, gazdaság felügye-  
 letét és ellenőrzését, számvitel  
 berendezését és azok rendszeres  
 vezetését, mezőgazdasági gyár-  
 üzemek berendezését, kezelését  
 és hasznosítását, tehenészet be-  
 rendezését, tejtermékek értékesi-  
 tését, hizlalni való tarka és jár-  
 mos ökrök, tejős tarka tehének  
 beszerzését, erdők kezelését és  
 kihasználását. Birtok-becslési,  
 bérleti és hitelügyekben eljár.  
 Szives megkeresések „Teljes ga-  
 ranzia 1183.“ alá a kiadóba  
 kéretnek.

**FIEDLER**  
**JÁNOS**

**LENFONÓGYÁRA**  
**KOMÁROM.**

Vesz nyers lenkó-  
 rót szál nyéréshez,  
 valamint kaszált és  
 géppel csépeelt  
 lenszalmattetszés  
 szerinti mennyiségben  
 és eredeti (per-  
 nauti) orosz len-  
 magot.

**Nagyfajú Yorkshire**

direkt importált, törzs után tenyésztett, választási és 5 hóna-  
 pos malaczkok, kan, göbe és herélt eladó.

**tiszta mangaliczi sertések**  
 tenyésztésre, választási és 6 hónapos malaczkok.

**Nagy fehér orpington**

díjazott törzs után, csibe és tojás eladó. — Ugyanitt vizslák  
 díjazott származásúak eladók.

**Fautz, Somogy-Szill.**

**Eladó vetőmagzab.**

A mikosdi uradalom eladásra bocsátja az alanti eredeti  
 utántermésű vetőmagzabokat, métermázsként 21 koronájával  
 ab Zalabér állomás, vevő által ranco állítandó zsákokban,  
 1908. tavasszal szállítva.

**Duppai, Milton, Ligovó, Leutewitz.**

Előjegyzéseket a vételár 20%-ának beküldése mellett elfogad:

Uradalmi intézőség, Mikosd-puszta, per Zalabér.

MEGJELENT!

KODOLÁNYI-féle 1908. évi

MEGJELENT!

48-ik ÉVFOLYAM

**GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR**

a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél sokkal bővebb és változatosabb tartalommal.

Ára helyben 2 Korona 80 fillér. —  
 Ajánlott postai szétküldéssel K 3.25.  
 Utánvétellel küldve K 3.45. —  
 Megrendelhető a „GAZDASÁGI  
 LAPOK“ kiadóhivatalában, Buda-  
 pest, IV. Ker., Múzeum-körút 7. sz.

**Tavaszi trágyázásra legalkalmasabb**

a **CSÉRY-féle szemét-trágya**, mely a legolcsóbb **phosphort**, **kálit** és **nitrogént** tartalmazó **természetes trágya**. Az **istállótrágyát** tar-  
 talomban és hatásban **jóban felülmúlja**. Rövid idő alatt **rengeteg nép-  
 szerűségre** tett szert. Ismertetések, analizisek és árajánlatok kaphatók a köz-  
 ponti eladási

telepen: **BAYERTHAL és LEVY** cégnél, Budapest, V.,  
 Bálvány-utca 26. sz.

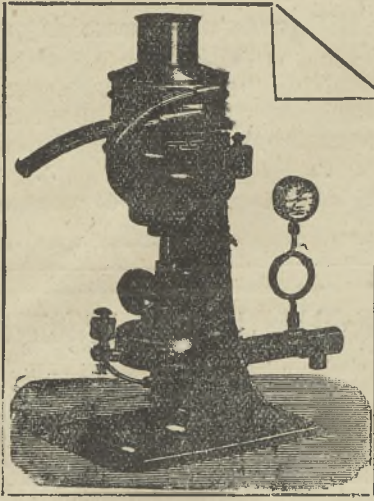
# ALFA-SEPARATOR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG  
BUDAPESTEN.



TEJGAZDASÁGI  
GÉPGYÁR.

Iroda, raktár és gyártelep:  
VI., Lomb-utcza II.



Alfa-Laval Separatorok  
kezi és erőhajtásra

40—2000 ltr óránkénti munkabírással.  
Mindennemű tejgazdasági eszközök  
és gépek gyártása. Tejgazdasági te-  
lepek berendezése és átalakítása.  
Díjtalan tanácsadás minden tejgaz-  
dasági kérdésben. Árjegyzékek, ter-  
vek és költségvetések bérmentve.

Több mint 770 első díj!

Több mint 500.000 Alfa-Laval  
Separator az egész világon!

!! Az Alfa-Laval Separator a legjobb !!

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga a

# KÁLI,

amelynek hiánya teljes termések elérését lehetetlenné teszi.

Különösen sok kálira van szükségük  
a kapásnövényeknek, hereféléknek és réteknek,  
ugy az árpának és szőlőnek. Különösen szegények  
káliban a homok- és tőzeg-talajok és feltétlen szüksé-  
ges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a  
phosphorsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmé-  
nyek közt sem biztosítja a lehetőleg legnagyobb termés el-  
érését. A mi viszonyaink között leginkább a 40% kálisó bir  
jelentőséggel, miután abban a tiszta kálit, vagyis a kiló szá-  
zalékát a kisebb szállítási költség miatt legolcsóbban vásárol-  
hatjuk. — A kálitrágyák alkalmazásáról a **Kálisyndikátus  
mezőgazdasági tájékoztató** irodája: **Budapest, IX.,  
Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)** díjtalanul és kötelettségek  
nélkül nyújt felvilágosítást és érdeklődőknek az erre vonatkozó  
szakmunkákat **díjtalanul** rendelkezésükre bocsájtja.

Teljesen új a zsírmeghatározás terén a törvényileg védett

# SAL-eljárás

(savmentes eljárás)

tej, tejfél és vaj zsirtartalmának meg-  
határozásához új Butyrometerrel.

A legutóbbi kitüntetés:

Drezda városának tiszteletdíja a II. tej-  
egészségügyi kiállításon Drezdában.



Savány  
és teljes tej  
részére.

Dr. N. GERBER'S Co. m. b. H., LEIPZIG.

Párisi világkiállítás „Grand Prix“ 1900.

## Kwizda-féle RESTITUTIONSFLUID

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóknak, továbbá a nagyobb katonai  
és polgári istállóknak több mint 40 év óta haszna-  
latban, nagyobb strapák előtt és után való erősítésre  
és erőgyűjtésre, az inak merevségénél stb. képesíti  
a lovat a legnagyobb munkabírásra a trainingben.



A Kwizda-féle  
Restitutionsfluid

csak ezen védjeggyel valódi.



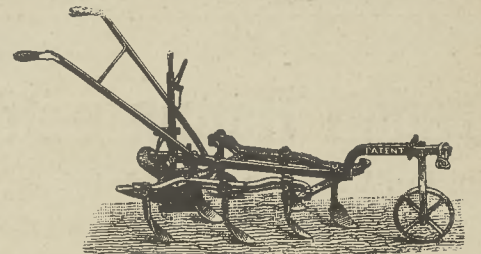
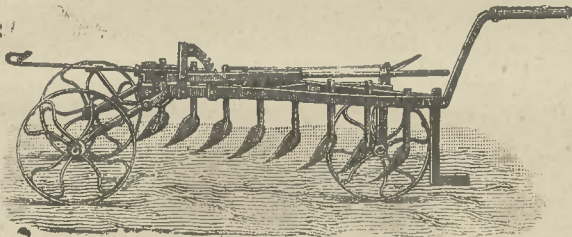
Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten, VI., Király-utca 12.  
VI., Andrásy-ut 28.

# ČERNOVSKÝ ÉS TÁRSA

gazdasági gépgyár

és vasöntőde

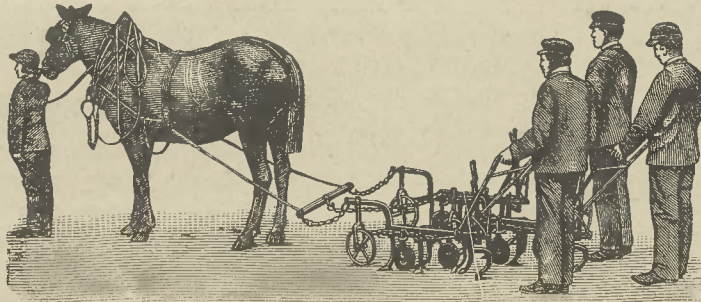
Böhmisch-Brod bei Prag.



Fiókok:

Krakkó, Jaroslau, Dubna (Oroszország.)

Legnagyobb gazdasági gyár  
kapáló-gépekre Magyaror-  
szágban és Ausztriában.



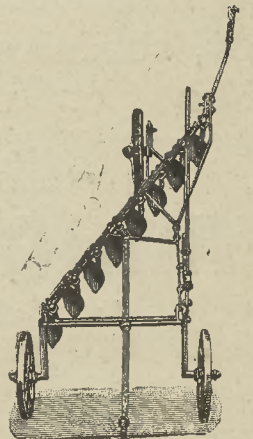
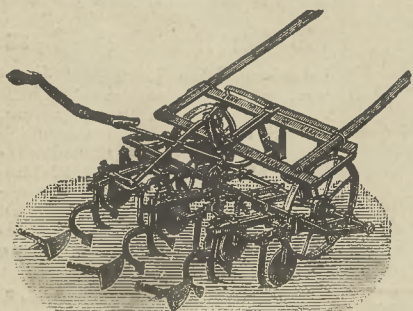
Minden megrendelés egész waggon-  
rakományokban is azonnal elintéz-  
ve. Export minden répatermelő ál-  
lamba. Évi gyártás 15—20.000 drb.  
Árjegyzék az összes gazdasági gé-  
pekről ingyen és bérmentve. Ismét-  
eladóknak jutalék.

Ajánlja:

saját maga által kipróbált és jól bevált összes  
saját gyártmányu gazd. gépei mellett 8 speciális, vala-  
mennyi kiállítás és versenyeken első díjakkal jutalmazott

## KAPÁLÓ GÉPEIT

csukorrépa, reepeze, kukoriceza, burgonya szőlő  
és komló egy- és többsoros művelésére.



Egy nagybirtokos se építsen addig, a míg az  
**ALFA-lerakók és ALFA-pajták**  
íránt magát nem tájékozta.

A német birodalmi gazdasági  
egyesület nagy ezüsterme.  
Elsőrendű bizonyítványok.



Arjegyzők és költségeljárás-  
zatok ingyen.  
Ügyes képviselők keresteknek.

**Az Alfa lerakó-készülék** egész szekérrakományokat, szalás takarmány és szalmás gabonát egy fogással vesz föl és raktároz be és gyors és biztos betakarítást tesz lehetővé. Nagy megtakarítások. Különösen előnyös a tehenistállók fölött lévő padlásoknál.

**Az Alfa-pajták** kitűnő pajták a lerakókkal kapcsolatosan. A legtökéletesebb térkihasználás, legkisebb befödött terület. Ha a pajta nagy köbtartalma, akkor a lerakó-szerkezettel együtt olcsóbb, mint a közönséges pajták.

**Alfa-Werk München-Gauting G. m. b. H., München 27.**

## Eladó szőlőoltványok.

I. osztályú gyökeres Riparia Portalis és Rupestris Monticola alanyra oltott kitűnő borfajták ezre 180—200 korona és kiváló csemegefajták ezre 200—500 korona, dus gyökérzettel és igen szép hajtással. Arjegyzőket kívánatra ingyen és bérmentve küld

**Schmidt Mátyás, Erzsébet szőlőoltványtelep tulajd.**  
Bogáros, Torontálmege.

## „Wellkomme“ vető-zab

a legbőtermőbb és legnehezebb fehér kiváló minőségű zabfaj, nagyon igénytelen, jó és puha takarmány szalmája meg nem dől. — Ara, vevő által bérmentve küldött zsákban (Csempesz-kopács, Máv. vagy Dömötöri déli) vasutállomásra szállítva, 100 kilogrammonként 500 kilogrammon felül 20.— korona, 500 kilón alul 24.— korona.

Megrendelések intézendők: „Gazdasági intézőség“  
**Nemeskolta, Vasmege, u. p. Csempesz-kopács.**

Kívánatra minta bérmentve küldetik.

## Eredeti Hanna vetőárpat

ajánl **Fr. Vodicka földbirtokos, Smritz**  
i. d. Hanna, Mähren.

Magas csiraképességű

**E**rdészeti, gazdasági, gyümölcs- és fűmagvakat; erdei és sövény-csemetéket; diszfenyőket, sorfákat; gyümölcs-fákat és vadonczokat; Fajburgonyát 100 legjobb fajban legjobb minőségben szállít:

**FARAGÓ BÉLA**

cs. és kir. udvari szállító

**Zalaegerszegen.**

Arjegyzők ingyen és bérmentve!

## Takarmányrépa- mag, eckendorfi

és

## olajbogyó,

kiváló jó minőségben kapható a

kisbéri m. kir. állami ménesbirtokon.

## Malomjárat

26 czolos tó kövel, fa-fog hajtással és 6 lóerős Röck-féle járgány, jó karban mindkettő, 300 koronaért eladó ifj. Faragó József földbirtokosnál Kossuth-talván (Bácsmege).

## Tenyésztőjások.

Szabadban tenyésztett fekete amerikai Minorkák a 6000 márkáért Amerikából importált „Champion Victor“ kakas és kitűnő tojók származékai, gyönyörű óriás példányok. Megtermékenyítés és frissességért kezeség vállalatik. Darabja 50 fill. **Vodicka Tobitschau (Mähren.)**

Legtermékenyebb, rendkívül jó tulajdonságai következtében Európa minden országában terjedő, magyar származású, gazdasági akadémiák, gazdasági tanintézetek, kísérleti állomások által, ugy hazánkban, mint külföldön klpróbált és legjobb fajú burgonyának elismert nemes burgonya új fajok a következők:

**Agnelli-féle „Magyar Kincs“ EREDETI burgonya** ára: 100 kg.-ként 14 kor; 50 kg.-ként 8 kor.

**Agnelli-féle „Pannónia“ EREDETI burgonya** ára: 100 kg.-ként 16 kor.; 50 kg.-ként 9 kor.

**Agnelli-féle „Hungária“ EREDETI burgonya** ára: 100 kg.-ként 20 kor.; 50 kg.-ként 11 kor., ab itt vasuti állomás.

Nagyobb vételnél kedvezményezett árban. Kapható létesítőjénél:

**Agnelli József plébánosnál**  
Csári, Nyitra mege.

## BÁRDOS és BRACHFELD

műszaki és villamossági vállalat

**BUDAPEST**

VI., Gyár-utcza 23. szám.

**Villamossági osztály:**

Villamos világítási és erőátviteli telepek, kastélyok, gazdaságok, gyárak, malmok, fűrésztelepek és községek részére.

Ajánlat ingyen és bérmentve.



## Eladó peronospora-mentes magburgonya.

A mikosdi uradalom eladásra bocsájtja az alanti — importált mag után termelt, kézzel válogatott — burgonyafajokat, métermázsanként 7 koronaért ab Zalabér állomás, vevő által franco állítandó zsákokban, 1908. tavasszal szállítva, 200 kilogrammos legkisebb mennyiségben.

**Professor Märcker:** Fehér húsu, magas keményítő tartalma, bő termő.  
**Woltmann:** Vörös színű, nagyon keresett faj ipari csemegek.  
**Industrie:** Sárga húsu, ugy étkezési, mint ipari csemege nagyon alkalmas faj.  
**Up to date:** Igen keresett fehér húsu burgonya, nagyon bő termő, étkezési csemege a bécsi piacon nagyon keresett.  
**Cymbal:** Korán érő, sárga húsu, bő termő étkezési faj.  
**Ascher, P. Krüger és Weisse Königin:** Mindhárom faj ugy étkezési, mint ipari csemege nagyon alkalmas.  
**Eigenheimer, Avenier:** Hollandi tenyésztések, korai, sárga húsu; továbbá az ismert **Magyar Kincs** fajtát, mely 1906-ban Agnellitől hozatott eredeti mag termése, bő termő, magas keményítő tartalommal, ugyszintén **Agnelli Pannónia**ja, sárga húsu, korai.

Előjegyzéseket a vételár 20%-ának beküldése mellett elfogad: **Uradalmi intézőség Mikosd pusztja, per Zalabér.**

## Gőzekék, uti mozdonyok, cséplőgépek hajtásához.

Felvilágosítás- és szakszerű utasítással szolgálunk. Szives megkeresések: **Zentral-Direction der Österreichischen Berg- und Hüttenwerks-Gesellschaft Teschen, (Osztrák Szilézia) vagy:**

**Az Osztrák Bánya- és Kohászati Társaság Magyarországi Képviseletéhez Budapestben, IX. kerület, Üllői-út 25. szám (Köztelök) földszint 3. szám kéretnek.**

**Szalma** 10.000 métermázsa buza- és rozs-, 2000 mm. árpa- és zabszalma eladó. A téli szalma 300, a nyári 500 korona 100 métermázsanként (egy wagon) wagonba rakva, vevő ponyváival lektöve, préselt állapotban. Oly reflektánsok, kik saját gőzprésükkel préselhetnek, a téli szalmát 250 koronaért kaphatják wagononkint.  
**Nád** 1000 kévéként 240 korona, wagonba rakva, vevő ponyváival lektöve. Egy wagonba annak nagysága szerint 1000—1300 kévé rakható be.

Az árak ab vasutállomás Székelyhid értendők az árak előleges beküldése mellett.

## Gróf Stubenberg József székelyhidi uradalmának számtartói hivatala.



## Polgár Sándor

m. kir. szabad. nyert orvosi mű- és kötszerész

**BUDAPEST,**  
VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhetők orvosi, sebészi és betegápolási eszközök, Gummiárak, Suspensorium, irrigator fecskendők sbb. legújabb találmányu cs. és kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvtörők, has- és köldök-kötők. — Valódi francia különlegességek (óvszerek). Részletes képes arjegyzők ingyen és bérmentve (fenti címre ügyelni tessék).

Utánzás ellen védve 16302. sz. a.

**Kizárólag fajtiszta őszi szedésű, tehát fagymentes, továbbá jégverés-mentes anyagot ajánlok vételre!!!**  
**Készlet gyökeres csak 120.000. Árjegyzék bárkinek kívánatra küldetik hármentve! Sima készlet 3 millió.**  
**Kivonat MICHL ISTVÁN tata-tóvárosi immunis mintaszőlőtelepe árjegyzékéből:**

A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima		A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima		A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima	
	száza	ezre	száza	ezre		száza	ezre	száza	ezre		száza	ezre	száza	ezre
	frt		frt			frt		frt			frt		frt	
<b>BORFAJ:</b>					<b>CSEMÉGEFAJ:</b>									
Budai zöld ..... fehér			-.60	5.-	Merlott ..... fekete			-.60	4.-	Muscat Hamburg ..... fekete			2.-	15.-
Burgundi ..... fehér			-.80	5.50	Nagy Burgundi 2 éves "	2.20	20.-	-.70	4.50	" Madersfield c. "			1.80	12.-
Erdei (fehér bakar) "			-.80	5.50	Oportó ..... "			-.70	5.-	Augustana ..... fehér			2.50	
Erdélyi leányka "			1.50	12.-	Othelló ..... "			-.80	5.-	Calábriai ..... "			2.-	15.-
Ezerjő ..... "			-.50	4.50	Vegyes borfaj 2 éves	2.-	18.-	-.60	3.50	<b>Csaba gyöngye 10 db si. 2.50 fri</b>			20.-	100.-
<b>Fehér Bogdányi dinka</b> "			80.-	6.50						Damaskusi ..... fehér			2.-	15.-
Furmint ..... "			-.60	5.-	Chass. blanc, croquant fehér			-.80	5.-	<b>Ezredéves emlék</b> "			3.-	20.-
Hárslevelű val. Hegyaljai "			-.80	5.-	" corneille blanc "			1.20	8.-	Ferdinand Lesseps "			2.-	15.-
<b>Járdovány</b> ..... "			-.80	6.50	" Fontainebleau "			1.20	8.-	Genau i óriás ..... "			1.50	10.-
Juhfark ..... "			-.70	4.50	" musc. Gama Drome "			1.50	10.-	Kecskececs ..... "			1.50	8.-
Mézes ..... 1 éves	2.-	18.-	-.50	4.50	" musc. d'St. Fiacre "			1.80	12.-	Kossuth Lajos ..... "			3.-	20.-
Mirkováci ..... "			1.20	10.-	" de Nantes "			1.80	12.-	Madelaine angevine... "			1.-	6.50
Mustos Kadarka ..... "			-.60	4.50	" Napoleon ..... "			2.-	12.-	" royal ..... "				
Olasz rizling ..... "			-.50	3.50	" Vibert ..... "			1.50	10.-	Malaga ..... "			2.50	20.-
Rajnai Rizling ..... "			-.70	5.-	" Fontain, rouse v. piros			1.80	12.-	Melinet (homok király) "			2.-	15.-
Rakk ..... "			-.60	5.-	" rouge s. "			1.20	8.-	Passatutti ..... "			1.20	8.-
Sárfehér ..... "			-.60	5.-	" Imperial rouge "			1.50	10.-	Precoce de Malingre "			1.-	6.50
Sauvignon ..... "			-.70	5.-	" Negropont ..... "			1.50	10.-	Szemendriai ..... "			1.80	10.-
Semillon ..... "			-.70	5.-	" Ronsard vil. .... "			1.80	12.-	Bronners szőlő vil. piros			1.80	10.-
Szerémi zöld 1 éves	2.-	18.-	-.60	5.-	" tokay angevine v. "			1.80	12.-	Kecskececs söt. .... "			1.60	12.-
Szlankamenka ..... "			-.80	6.50	" rouge croquant s. "			-.80	6.-	Malaga rosea vil. .... "			2.50	20.-
Zöld Sylváni 1 éves	2.-	18.-	-.80	5.-	Muscat Alexander ... fehér			-.80	6.-	Malakoff Ossum söt. "			3.-	20.-
Bogdányi dinka ..... piros					" Caminada ..... "			2.50	20.-	Rosa minna di Vacca "			1.80	12.-
Kövidinka ..... "			-.60	5.-	" candia ..... "			2.50	20.-	Dodrelábi ..... fekete			1.20	8.-
<b>Szlankamenka</b> ..... piros			1.60	10.-	" croquant ..... "			1.80	12.-	Izabella ..... "			.120	8.-
Tramini ..... "			1.50	12.-	" dr. Rob. Hogg ..... "			2.20	15.-	Malaga kék ..... "			2.-	15.-
Veltelini ..... "			-.60	5.-	" Escholata sup. .... "			4.-		Ökörszem ..... "			1.20	8.-
Vörös dinka ..... "			-.50	4.50	" Lahnes Perfect. .... "			5.-		Olivette nouve ..... "			1.80	12.-
Alicante bouchet ..... fekete			-.70	5.-	" Lunel ..... "			1.-	6.-	Trollingi ..... "			1.50	10.-
Aramon ..... "	2.20	20.-	1.-	8.-	" Ottonel ..... "			1.80	12.-	<b>Vegy. csemege exquisit fajok</b>	5.-	35.-	2.-	15.-
Carbenet ..... "			-.60	4.-	" Pansée ..... "			2.50	20.-	" kiváló jó } 2 éves	4.-	25.-	1.50	10.-
Kadarka nemes ..... "			-.60	4.-	" di Corail vil. piros			1.50	10.-	" chasselas fajok			1.-	6.-
					" frontignon rouge sötétpir.			1.80	12.-	<b>Rip. portalis I. oszt.</b>	2.50	22.-	1.40	12.-

MEGJEGYZÉS. Mindazon küldeményeket, melyek a 60.900. sz. miniszteri rendeletnek meg nem felelnek, kötelezem magam legott saját költségemen visszahozatni s a megrendelő által kifizetett összeget megtéríteni. Fenti árak csomagolás nélkül értendők, melyért csupán saját kiadásaim számítom fel. A vesszők fajtiszta, szokványminőségűek, peronospora, oidium és jégverésmentesek, őszi szedésűek. Megrendeléshez 1/3 előleget kérek. — Telepem: Bécsben, Budapesten, Prágában, Szegeden, Párisban, Pozsonyban, Ostendében elsőrendű érmet és Ostendében még királyi kitüntetést „koronás arany érdemkeresztet“ nyert. — Több ezer elismerőlevél tanuskodik, többek közt állami, főhercegi és temérdek uradalmi telepekről is — a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról.

**Vétel és kölcsön, új és egyszer használt**

mag-gabona-burgonya-faszén-gyapju **ZSAK** kazal-repeze-behordási-rostaalj-waggon **PONYVA**

**Szőlőkötöző fonal, csomagoló vászon, kötelek, zsák-zsinegek, lópokróczok, HUNGARIA kettős kézi kévekötelek favéggel.**  
**NAGEL ADOLF Budapest, Arany János-utca 10.**  
 Zsák- és ponyvagyar, kölcsönintézet. Vétel, eladás és cserélés.  
 Sürgőnczim: NAGELA BUDAPEST. Vidéki telefon: 35-92.

# ACZÉL EKÉK.

Ajánlom a legjobban bevált szerkezetű, teljesen aczélanyagból, pánczél aczél kormányokkal, tégely-aczélból készült ekefejjel

**egyes egyetemes és többvasu ekéimet,**

valamint talajmivelő eszközeimet teljes szavatossággal olcsó ár és kedvező feltételek mellett.

**Bächer Rudolf kizárólagos ekegyára.**  
 Magyarországi vezérképviselő **SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.**

Mielőtt vetőgépet vesz, érdeklődjön az

# „UNICUM DRILL“

vetőgépek iránt gazdátársainál. Ezen vetőgép 17 egyedüli, melylyel sík és hegyes talajon egyenletesen lehet vetni, mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint 26.000 darab ily vetőgép van az egész világon elterjedve, melyekről ezer és ezer elismerő nyilatkozat áll a t. gazdaközönség rendelkezésére.

**MELICHÁR FERENCZ kizárólagos vetőgépgyára.**  
 Magyarországi vezérképviselő:  
**Szücs Zsigmond.**  
 Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.




# Gőzmívelés.

== Nagyobb területek szántását gőzekével ==

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

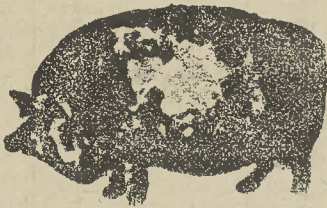
## mélyrigólozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címemhez forduljanak:

**WOLFFERNŐ** gőzsántási vállalkozó  
Budapest—Kelenföld.

### Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, sovány, úgy hizott állapotban **URL REZSŐ** sertésbizományosnál, Budapest, VIII., Bérkocsis-utca 12.



Telefon: 97-05 interurbán. Felvilágosítással készséggel szolgál.

## Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és cémentből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktéglaikat, cément-födécserepeket, csöveket csatornázásra, alagsövezéseket, padlólapokat, itató vályukat stb. **Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.** Kívánatra ingyen küldjük 84-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. **Levezetés magyar nyelven.**

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére  
**LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE** Dr. Gasparly & Co.

**MARKRANSTÄDT** bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár  
a maga nemében



270 munkás  
95 szabadalom stb.

## KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6—8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vizeróművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum-váladékból nyeri gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.



A huszadik század

## ÉPÍTŐ ANYAG-a

a cémenthomok, cémentkavics, cémentbánya, törmeléktégla, cserép, üregtömbépítési kő, homok és kavics mint

## HOLT TÓKE

hever sok helyen értékesítés nélkül, holott egyszerű gépekkel könnyű szerrel

## PÉNZZÉ TEHETŐ.

Kérjen ingyen és bérmentve prospektust és mintákat téglá, üregtömb és tetőcserepet és küldjön bérmentve 20 kilogrammot a nyersanyagból (homok v. kavics) költségmentes próbagyártáshoz.

Fali téglá előállítási költség 1000 drb ... .. K 20.—  
Hornlyolt cserép előállítási költség 1000 drb ... .. „ 42.—  
Üregtömb 1000 téglába átszámítva ... .. „ 17.—

Képviselő **BÜSCHITZ MÓR KOMÁROM**  
kerestetik. Stiube Henrik, Weida, szakgépgyár vezérképviselője.

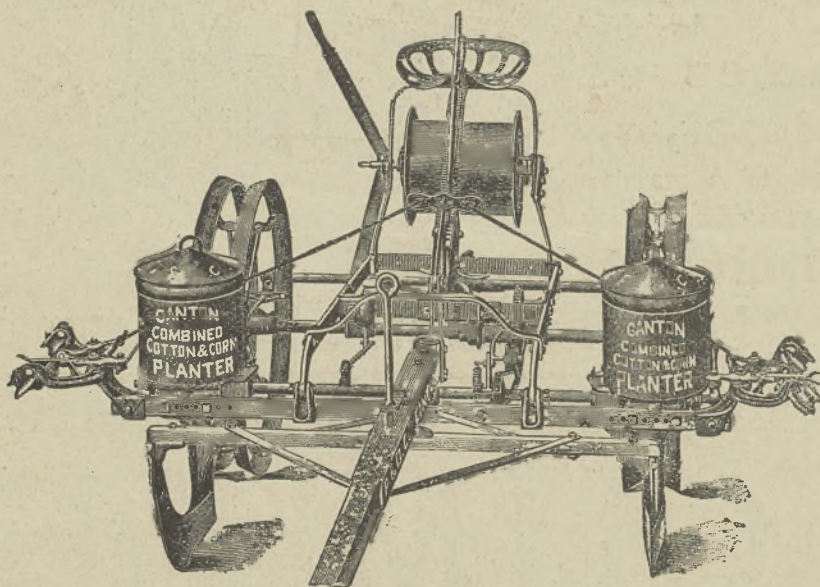
# TENGERI ültetése NÉGYZETBEN

## „Senior”

automatikusan 24—28—32 angol hüvelykben négyzetben ültet, kívánság szerint 2—4 szemet fészkenként.

## „Senior”

megkivánt mélységben egyformán ültet, minden fészket betakar, minden fészeksort két oldalt meghengerel.



„Senior” tengeri-ültetőgép  
autom. négyzet-ültetőkészülékkel.

## „Senior”

munkaképessége sorköz és táblahossz szerint, napi 7—10 m. hold egy pár könnyű lóval és egy kocsissal.

## „Senior”

magyar gazdaságokban 1907. évben körülbelül **200 példányban** kitünő eredménnyel dolgozott.

### Referenciák:

- Főhercegi uradalom, Főherceglak.
- M. kir. gazd. akadémia, Debreczen.
- Ungar Lajos urad., Ómoravicza.
- Deutsch Sándor gazd., Valkány.
- báró Podmaniczky Endre urad., Kelebla.
- báró Hammerstein R. urad., Pusztasári.
- Gyulai Gaál Rezső, Mozsor.

## Mc Cormick Harvesting Machine Comp.

Chicagó, U. S. A.

Magyarországi igazgatósága és főraktára:

**Budapest, V., Alkotmány-u. 12.**

### Referenciák:

- gróf Eltz-féle urad., Vukovár.
- gróf Teleki Arvéd urad., Drassó.
- báró Kemény József urad., Marosnémeti.
- gróf Andrássy Sándor urad., Szigetvár.
- Csóka uradalom, Csóka.
- Plukovits József gazd., Csantavér.
- Deutsch Adolf gazd., Nagyboldgány.
- Gergely Károly gazd., Gyömrő.